

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Martin Madeja

KÁRNÁ ODPOVĚDNOST SOUDCŮ

Diplomová práce

Olomouc 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Kárná odpovědnost soudců vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 105 027 znaků včetně mezer.

Poděkování

Rád bych využil této možnosti a poděkoval vedoucí mé diplomové práce JUDr. Lucii Madleňákové, Ph.D. za její cenné rady, ochotu a nápomoc při psaní této práce. V neposlední řadě patří mé díky i rodině a přítelkyni.

Obsah

ÚVOD	6
1 KÁRNÁ ODPOVĚDNOST SOUDCŮ OBECNĚ	8
1.1 HISTORIE KÁRNÉ ODPOVĚDNOSTI	8
1.1.1 První republika	9
1.1.2 Období po komunistickém státním převratu	9
1.1.3 Období po sametové revoluci	10
1.1.4 Burešův model	11
2 KÁRNÉ ŘÍZENÍ	13
2.1 AKTUÁLNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVA	13
2.1.1 Ústavní přezkum	15
2.2 NOVELA UPRAVUJÍCÍ KÁRNÉ ŘÍZENÍ?	17
3 KÁRNÉ PROVINĚNÍ	19
3.1 PRÁVNÍ ÚPRAVA POVINNOSTÍ SOUDCE	20
3.1.1 Ústava České republiky	21
3.1.2 Zákon o soudech a soudcích	21
3.1.3 Trestní řád	23
3.1.4 Občanský soudní řád	24
3.1.5 Soudní řád správní	25
3.1.6 Etické kodexy	25
4 KÁRNÁ OPATŘENÍ	29
4.1 UKLÁDÁNÍ KÁRNÉHO OPATŘENÍ	31
5 STAV KÁRNÉHO SOUDNICTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE – VÝZKUM	33
5.1 POROVNÁNÍ MÉHO VÝZKUMU (2017–2022) S VÝZKUMEM DAVIDA KOSAŘE A TEREZY PAPOUŠKOVÉ (2009–2014)	41
5.1.1 Výsledek komparace	43
ZÁVĚR	46
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	49
ODBORNÉ MONOGRAFIE	49
KOMENTÁŘE.....	49
ČLÁNKY Z ODBORNÝCH ČASOPISŮ	49
INTERNETOVÉ ZDROJE	49
PRÁVNÍ PŘEDPISY	51

DŮVODOVÁ ZPRÁVA K ZÁKONU	51
JUDIKATURA.....	51
ROZHODNUTI EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA	53
SEZNAM GRAFŮ.....	54
ABSTRAKT	55
SEZNAM KLÍČOVÝCH SLOV	56

Úvod

Téma své diplomové práce jsem si vybral, neboť ve společnosti stále častěji zaznívají hlasy zpochybňující českou justici, volající po její reformě. Domnívám se, že téma kárné odpovědnosti soudců s tímto tématem úzce souvisí. Abychom mohli mít zdravou justici, musí existovat způsob, díky kterému jsme schopni tuto jinak zcela nezávislou složku státní moci v určitých případech excesů jednotlivců korigovat. Tímto prostředkem je v České republice právě kárná odpovědnost soudců. Pokud se soudce dopustí jednání, které nese znaky kárného provinění, může proti němu být iniciována kárná žaloba, o níž rozhodne kárný senát Nejvyššího správního soudu. Mám za to, že podle počtu a typu rozhodnutí kárného senátu můžeme pak zhodnotit, v jakém stavu se naše justice nachází, zda dochází k častým prohřeškům soudců, a případně se dozvědět, jak jsou za ně trestáni.

Abych téma kárné odpovědnosti soudců přiblížil i čtenáři, který se o danou problematiku blíže nezajímá, budou první kapitoly mé práce patřit exkurzu do této části práva, o níž podle mého názoru není ve společnosti příliš vysoké povědomí, a to ani ve společnosti odborné. V práci se budu nejdříve zabývat historií kárné odpovědnosti v České republice. Pokud se soudce dopustí kárného provinění, rozhodne se v kárném řízení o uložení kárného opatření. Těmto pojmům se budu blíže věnovat. Zvláště se zastavím u Pospíšilovy reformy, která doposud přetrvala, a představuje tak aktuální model kárné odpovědnosti soudců v České republice. Tato reforma vyvolala silné ohlasy a diskuse o její potřebnosti a vhodnosti. Pospíšilova reforma bývá mnohdy označována za „sankční“, neboť přinesla zpřísnění některých kárných opatření a mnozí soudci ji považovali za novelu, která přinese zpřísnění celého kárného řízení. Praxe však ukázala, že během prvních let účinnosti této reformy k žádným velkým změnám nedošlo. Zda tento stav vydržel, anebo s roky aplikace této nové právní úpravy přicházely změny, se pokusím zjistit a zhodnotit v této diplomové práci.

Stěžejním cílem mé práce je analýza současné judikatury kárného senátu Nejvyššího správního soudu. V této analýze se chci zaměřit na hlavní atributy těchto rozhodnutí, zejména tedy na vytyčení nejčastějších kárných navrhovatelů, žalovaných soudců a kárných provinění. S tím následně souvisí způsoby ukončení těchto kárných řízení, kdy ne každé musí skončit uložení kárného opatření.

Svou hlavní výzkumnou otázku bych formuloval takto: V jakém stavu se nachází česká justice s ohledem na kárná rozhodnutí? Abychom si mohli odpovědět na tuto základní otázku, bude zapotřebí zodpovědět následující podotázky.

- I. Existuje funkční systém kárné odpovědnosti soudců?
- II. Jsou soudci v České republice často páchána kárná provinění?
- III. Které kárné provinění je pácháno nejčastěji?

Hypotézou této diplomové práce pak bude, že zde máme funkční systém kárné odpovědnosti. Díky tomuto fungujícímu systému můžeme provedením analýzy dat získaných z rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu zhodnotit stav české justice. Předpokládám, že s ohledem na četnou kritiku českého soudnictví bude počet kárných prohřešků značný a nejčastějším kárným proviněním budou průtahy.

Jelikož již prosakují na povrch informace, že v době psaní mé diplomové práce se usilovně pracuje na nové právní úpravě, která se co nevidět dostane ke schvalovacímu procesu do Parlamentu České republiky, rozhodl jsem se práci pojmout tak, aby mohla sloužit jako jakýsi zpětný pohled na ještě nyní účinnou právní úpravu a stav české justice v této době. V závěru práce tak poukážu na výsledky svého zkoumání a zároveň bych rád zpracoval úvahu, která bude reflektovat tyto výsledky a postaví je proti již zmiňované kritice českého soudnictví.

K tomuto tématu neexistuje ucelená literatura, která by jej v plném rozsahu zpracovávala. Jedinou monografií, která se uvedenému problematice plně věnuje, je právní monografie Kárná odpovědnost soudce v přerodu: Ponaučení z České republiky autorů Davida Kosaře a Terezy Papouškové. Ostatní literatura institut kárné odpovědnosti zpracovává jen okrajově. Při vypracovávání své práce jsem tedy musel vycházet především z judikatury kárného senátu Nejvyššího správního soudu, dále z internetových zdrojů, odborných časopisů a právních předpisů.

Metodologicky je práce zpracována na základě analýzy problematiky a následné syntézy poznatků. Dále je v práci použita statistická metoda spočívající především v kvantitativním, ale i kvalitativním výzkumu velkého vzorku kárných provinění.

1 Kárná odpovědnost soudců obecně

Soudci musí dodržovat vysoké etické a morální standardy, aby svým jednáním nepřipustili možnost ohrožení důvěry v nestrannost, nezávislost a spravedlivé rozhodování soudu. Pokud by se dopustili jednání, které by tyto normy mohlo poškodit, a zároveň by tento skutek naplnil objektivní i subjektivní znaky kárného provinění, hrozí jim uplatnění kárné odpovědnosti prostřednictvím kárného řízení. Toto disciplinární řízení může směřovat k uložení kárného opatření, které může vést v krajních případech až k vyloučení z justičního systému.

Když mluvíme o kárné odpovědnosti, mluvíme o podkategorii odpovědnosti správní. Proto je označována jako odpovědnost za správní disciplinární delikty. Těchto deliktů se může dopustit pouze subjekt ve speciálním postavení, z něhož vyplývají specifická práva, ale i povinnosti, jimiž se musí řídit. Tímto speciálním subjektem je tedy soudce soudu v České republice. Objekty tohoto disciplinárního deliktu jsou profesní etika, integrita, důstojnost funkce a v neposlední řadě i odbornost. Jednání soudce, které je označeno jako kárné provinění a je za něho uloženo kárné opatření, může být potrestáno také v trestním či přestupkovém řízení. Lze tedy říci, že pro disciplinární delikty nepoužijeme zásadu *ne bis in idem*.¹

1.1 Historie kárné odpovědnosti

Pokud chceme porozumět tomu, kde jsme a kam kráčíme, musíme vědět, odkud jdeme.²

Kdybychom hledali kořeny současné právní úpravy, měli bychom se vrátit zpátky do období Rakouska-Uherska. Přesněji pak do roku 1868, ze kterého pochází říšský zákon o kárném řízení. Tento zákon upravoval kárnou odpovědnost bez větších změn až do roku 1948. Po nástupu socialismu zažívalo kárné soudnictví období temna, neboť se stalo zcela okrajovým. Výraznou změnu přinesla až sametová revoluce, díky níž kárné soudnictví získalo opět na významu, a postupně se pak právní úprava formovala, až nabyla dnešní podobu.³

¹ HAPLA, M., FRIEDEL, T. *Profesní etika právníků*. Brno: Nugis Finem, 2022, s. 215. Merit. ISBN 978-80-7614-007-3.

² KOSAŘ, D., PAPOUŠKOVÁ, T. *Kárná odpovědnost soudce v přerodu: Ponaučení z České republiky*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 3. ISBN 978-80-7552-816-2.

³ Tamtéž.

1.1.1 První republika

Za první republiky se kárné soudnictví řídilo již zmiňovaným zákonem č. 46/1868 ř. z., o kárném řízení proti soudcovským úředníkům a o jejich nedobrovolném přeložení na jiné místo nebo do výslužby. Tento předpis se vztahoval na soudcovské úředníky, jimiž byli soudci samotní, ale taktéž na pomocné soudcovské úředníky, tzn. tajemníky, adjunktů a auskultanty, dneska bychom je nazvali asistenty soudce. V disciplinárním řízení byla řešena porušení povinností plynoucích z funkce a dále také chování, které by mohlo narušit integritu soudu. Podle intenzity porušení povinnosti se rozlišovalo mezi dvěma typy kárného provinění. Méně závažné delikty byly označovány jako „nepořádnost“ a byly trestány napomenutím nebo důtkou. Tyto tresty mohl uložit jenom předseda soudu. Závažnější prohřešky byly označovány jako služební přečiny, za které mohly být uloženy již tresty přísné. Nejprísnejší bylo odvolání soudce se ztrátou všech požitků. Mírnějším trestem bylo suspendování na neurčitou dobu společně se snížením výslužného. Nejmírnějším kárným proviněním bylo přeložení soudce, které mohlo být navíc zpřísněno snížením platu až o třetinu na dobu nepřesahující tři roky.⁴

O kárných prohřešcích rozhodovaly dva typy soudů. Nejvyšší soud rozhodoval o kárných deliktech soudcovských úředníků Nejvyššího soudu a soudních funkcionářích, zbylé případy pak řešily vrchní zemské soudy. Největším rozdílem mezi řízeními u těchto soudů bylo to, že řízení u Nejvyššího soudu se konalo pouze jako jednoinstanční bez možnosti odvolat se, naopak u zemského soudu se odvolání připouštělo.⁵

1.1.2 Období po komunistickém státním převratu

Po nástupu komunistické strany k moci bylo kárné soudnictví upozaděno, neboť vedení strany mělo i jiné prostředky, jejichž prostřednictvím se mohlo zbavit nepohodlných soudců. Jsou dokonce známy i případy, kdy byla proti soudcům vedena vykonstruovaná trestní stíhání. Obvyklé bylo také relokování nepohodlných soudců či použití nejrůznějších prostředků s následným donucením k odchodu do předčasného důchodu.⁶

⁴ KOSAŘ, D., PAPOUŠKOVÁ, T. *Kárná odpovědnost soudce v přerodu: Ponaučení z České republiky*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 4. ISBN 978-80-7552-816-2.

⁵ Tamtéž, s. 5.

⁶ Tamtéž, s. 8.

V roce 1950 došlo k nahrazení říšského zákona o kárném řízení. Nahradil ho tzv. soudcovský zákon.⁷ Ten přinesl velké změny, protože jediným kárným soudem byl určen Nejvyšší soud.⁸ Jako jediný, kdo mohl podat kárnou žalobu, byl určen generální prokurátor.⁹ K další změně právní úpravy došlo o sedm let později, kdy byla zákonem o kárné odpovědnosti¹⁰ přenesena aktivní legitimace zahájení kárného řízení na ministra spravedlnosti a také na předsedy soudů.¹¹ Dále byl rovněž rozšířen okruh kárných soudů, jelikož nově přibyly kárné senáty na soudech krajských.¹²

Následující výraznější moment na poli kárného soudnictví přineslo pražské jaro. Zákon o soudní rehabilitaci¹³ měl posloužit k odčinění křivd, k nimž docházelo na úseku trestního soudnictví. Zde byli občané neprávem souzeni a odsuzováni jako škůdci socialismu, i když se domnělého jednání nedopustili. Tento zákon určil, že bude zřízen zvláštní kárný senát volený Národním shromážděním, který posoudí odpovědnost soudců za tato řízení.¹⁴ Aktivní legitimaci k zahájení tohoto řízení nesl ministr spravedlnosti a u soudců činných na soudech na území Slovenska pověřenec SNR pro spravedlnost. S příchodem normalizace však i tento zákon ztratil na svém smyslu.¹⁵

1.1.3 Období po sametové revoluci

Novelizace zákonů o kárné odpovědnosti soudců jsme se dočkali až v roce 1991, protože krátce po revoluci dostaly přednost jiné zákony, jež byly významnější pro chod státu. Tento rok přinesl rovnou dva důležité zákony. Prvním byl zákon o soudech a soudcích¹⁶, druhým pak zákon o kárné odpovědnosti soudců.¹⁷ Kárná řízení opět nabyla své důležitosti, neboť byly zrušeny nástroje, jimiž byla dříve obcházena. Například již nebylo možné soudce relokovat bez udání důvodu, či jej odvolat bez předcházejícího prošetření s odkazem na zdravotní důvody. Soudce byl nově jmenován doživotně a mohl být odvolán pouze po rozhodnutí kárného senátu, což byla nejpodstatnější změna v tomto

⁷ Zákon č. 67/1950 Sb., o pracovních a platových poměrech soudců z povolání, prokurátorů a soudcovských čekatelů, ve znění pozdějších předpisů.

⁸ Tamtéž, § 19.

⁹ Tamtéž, § 19.

¹⁰ Zákon č. 37/1957 Sb., o kárné odpovědnosti soudců lidových a krajských soudů, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹ Tamtéž, § 6.

¹² Tamtéž, § 4.

¹³ Zákon č. 82/1968 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴ Tamtéž, § 41.

¹⁵ KOSAŘ, D., PAPOUŠKOVÁ, T. *Kárná odpovědnost soudce v přerodu: Ponaučení z České republiky*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 11. ISBN 978-80-7552-816-2.

¹⁶ Zákon č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷ Zákon č. 412/1991 Sb., o kárné odpovědnosti soudců, ve znění pozdějších předpisů.

období. Byl tedy zrušen princip „kdo jmenuje, ten odvolává“, který byl zneužíván – ať už k odvolání, nebo k opětovnému nezvolení neposlušných soudců, kteří byli za režimu voleni na čtyři roky.¹⁸

Tento nový kárný zákon určil, že kárnými soudy jsou krajské soudy pro soudce okresních soudů, vrchní soudy pro soudce krajských soudů a Nejvyšší soud pro soudce Nejvyššího soudu. Rozhodovaly kárné senáty, které byly složeny z předsedy senátu a čtyř soudců.¹⁹ Aktivní legitimaci k zahájení řízení měli předsedové soudů, ministr spravedlnosti České republiky a ministr obrany České republiky proti soudci vojenského soudu.²⁰

Znovu se zavedl systém dvojkoľejnosti, který zde existoval i před komunistickým převratem. Kárná provinění byla rozdělena na závažná a prostá. Rozdíl v těchto dvou typech kárných provinění spočíval v tom, že závažná kárná provinění vykazovala kritické důsledky způsobené povahou porušené povinnosti, způsobem jednání, mírou viny, opakováním či dalšími přitěžujícími okolnostmi.²¹ Za tato škodlivější provinění bylo možné uložit kárné opatření obsahující odvolání z funkce předsedy senátu, přeložení na jiný soud, a to i nižšího stupně, snížení započtené doby pro určení platu a taktéž opatření nejpřísnější, tedy odvolání soudce z funkce. Za méně závažná provinění soudci hrozila důtka či kárné opatření, které by soudce pocítil na svém platu.²² Zákon počítal s možností proti rozhodnutí kárného senátu podat do patnácti dnů odvolání, tuto možnost měli účastníci řízení však pouze proti rozhodnutím soudů krajských a vrchních. Proti kárnému rozhodnutí Nejvyššího soudu tato možnost nebyla.²³

1.1.4 Burešův model

Nové předpisy upravující právní postavení soudce a kárný řád přinesl až rok 2002, konkrétně tehdejší ministr spravedlnosti Jaroslav Bureš. Z tohoto důvodu můžeme mluvit o období Burešova modelu, které vydrželo až do roku 2008. Pokud nahlédneme do důvodové zprávy k vládnímu návrhu zákona o řízení ve věcech soudců a státních zástupců²⁴, zjistíme, že jedním z hlavních důvodů zavedení tohoto zákona bylo odstranění nespravedlnosti spočívající v nemožnosti podání opravného prostředku v případech, kdy v prvním stupni

¹⁸ KOSAŘ, D., PAPOUŠKOVÁ, T. *Kárná odpovědnost soudce v přerodu: Ponaučení z České republiky*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 13. ISBN 978-80-7552-816-2.

¹⁹ Zákon č. 412/1991 Sb., o kárné odpovědnosti soudců, ve znění pozdějších předpisů, § 5.

²⁰ Tamtéž, § 6.

²¹ Tamtéž, § 2.

²² Tamtéž, § 3.

²³ Tamtéž, § 18.

²⁴ Zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců a státních zástupců, ve znění pozdějších předpisů.

rozhodl Nejvyšší soud. Byla tedy provedena změna a u kárných soudů nově v prvním stupni rozhodovaly vrchní soudy, bez ohledu na osobu, proti které byla podána kárná žaloba. Nově se každému naskytla možnost podat odvolání, o kterém rozhodl Nejvyšší soud.²⁵ Další změnou bylo, že podle dosavadního zákona rozhodovaly kárné senáty o jednáních, jež nesla znaky přestupku. To viděl autor nového zákona o řízení ve věcech soudců jako nadbytečné, proto tuto pravomoc svěřil zpátky do moci orgánů veřejné správy.²⁶ Poslední výraznější změnou bylo upravení aktivní legitimace k návrhu na zahájení kárného řízení. Právo ministra spravedlnosti tento návrh podat proti kterémukoliv soudci nebylo změněno, nově však předseda Nejvyššího soudu mohl podat návrh nejen proti soudci svého soudu, ale také proti soudci soudu nižšího stupně. Tak stejně tato pravomoc přibyla předsedovi vrchního soudu, který nově mohl podat návrh i proti soudci hierarchicky nižšímu. Nebylo tomu jinak ani u předsedy krajského soudu. Předseda soudu okresního pak mohl podat návrh nejen proti soudcům svého soudu, ale také jiného okresního soudu.²⁷

²⁵ Zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců a státních zástupců, ve znění pozdějších předpisů, § 3.

²⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců a státních zástupců.

²⁷ Zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců a státních zástupců, ve znění pozdějších předpisů, § 8.

2 Kárné řízení

„Etický systém by měl mít osobní a profesionální kodex; měl by mít psanou podobu a měl by mít mechanismus na jeho vynucování.“²⁸

Úvodní citát, který otevírá druhou kapitolu mojí diplomové práce, patří bývalému soudci Nejvyššího soudu Spojených států amerických Anthonymu Kennedymu, který se mimo jiné zabýval profesní etikou soudce, což ke kárné odpovědnosti soudce neodmyslitelně patří. Na začátku této diplomové práce, než dojdeme postupně k obecným a později i analytickým částem týkajícím se soudcovské kárné odpovědnosti, bych vás rád seznámil s kárným řízením v České republice. Nečiním tak náhodně. Abychom mohli aplikovat právo hmotné, je potřeba znát nástroj, který dodržování ustanovení upravující povinnosti a chování soudce zabezpečuje, a tímto nástrojem u kárné odpovědnosti soudce je právě kárné řízení.

Jedná se o řízení, jež může být zahájeno speciálními subjekty proti soudcům, kteří poruší své povinnosti nebo svým chováním ohrozí důvěru v justici. Toto řízení je důležité pro zachování důvěryhodnosti soudního systému a zajištění vysokých standardů, které na soudce klademe. Už samotným zahájením tohoto řízení postavíme dotyčného soudce do záře reflektorů, to znamená, že na něj a justici strhneme nechtěnou pozornost. Nezřídká celý proces sleduje odborná i laická veřejnost. Proto bychom měli být na pozoru, abychom tohoto instrumentu využívali s rozmyslem a nedocházelo k excesům, kdy jsou pomocí kárného řízení řešeny osobní spory mezi funkcionáři a řadovými soudci na pracovišti. Mimo kárnou odpovědnost zná právní řád i jiné prostředky, jimiž se dá soudce pokárat.

2.1 Aktuální právní úprava

Nynější model kárného řízení zde máme od roku 2008. O jeho prosazení se zasloužil tehdejší ministr spravedlnosti Jiří Pospíšil, mluvíme tedy o Pospíšilově modelu. Zákonem č. 314/2008 Sb. novelizoval zákony, které se kárné odpovědnosti soudců týkaly. Byl to zákon o soudech a soudcích,²⁹ dále zákon o řízení ve věcech soudců a státních zástupců,³⁰ a v neposlední řadě také zákon o veřejném ochránci práv³¹, kterému nově uložil pravomoc podat návrh na zahájení disciplinárního řízení proti kterémukoliv funkcionáři soudu.

²⁸ KENNEDY, Anthony. Judicial Ethics and the Rule of Law. Tel. Conference Speech to Slovenian Judges (září 1999), <http://usinfo.org/enus/government/brnchces/Kennedy2.html>.

²⁹ Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudu, ve znění pozdějších předpisů.

³⁰ Zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců a státních zástupců, ve znění pozdějších předpisů.

³¹ Zákon č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

První změnou, kterou aktuální model kárné odpovědnosti přinesl, byla reakce na nález označený číslem 397/2006 Sbírky Ústavního soudu, který zrušil ustanovení § 106 odst. 1 zákona o soudech a soudcích, což upravovalo odvolávání funkcionářů soudu. Nově o odvolání nerozhoduje osoba, která funkcionáře soudu jmenovala, ale kárný senát v kárném řízení.

Další podstatnou změnou bylo určení jediného kárného soudu, a to Nejvyššího správního soudu.³² Změnilo se také obsazení kárného senátu, kde již nerozhodují pouze soudci z povolání. Předsedou senátu je soudce Nejvyššího správního soudu, jeho zástupcem je soudce Nejvyššího soudu, pozici si prohodí, pokud je vedeno řízení ve věci soudce rozhodujícího ve správním soudnictví. Posledním soudcem v senátu je soudce ze zbylých soudů, tedy buď vrchního, krajského, či okresního. Senát tvoří dále tři přísedící: jeden z řad státních zástupců, druhý z řad advokátů a třetí z řad jiných právnických profesí, nejčastěji se jedná o osobu z akademické obce.³³

Rozšířil se taktéž okruh subjektů, které mohou iniciovat návrh na zahájení kárného řízení. Mezi tyto subjekty byl nově zařazen i prezident České republiky, který doposud tuto možnost nevyužil. Pokud jde o zahájení kárného řízení proti předsedovi nebo místopředsedovi soudu, tedy soudním funkcionářům, je prezident také jednou z osob vybavených touto pravomocí. To znamená, že smí podat kárnou žalobu proti funkcionářům nejvyšších soudů a předsedovi jak vrchního, tak krajského soudu. Ministr spravedlnosti a veřejný ochránce práv jsou aktivně legitimováni pro podání žaloby proti kterémukoliv z funkcionářů všech soudů, předseda soudu proti místopředsedovi tohoto soudu a funkcionářům soudů nižšího stupně ve svém obvodu, dále předseda Nejvyššího správního soudu proti funkcionářům krajského soudu pro úsek správního soudnictví.³⁴

Další novinkou bylo zavedení pravidla tzv. třikrát a dost. Pokud byl soudce v posledních pěti letech nejméně třikrát pravomocně uznán vinným kárným proviněním, stává se ze zákona nezpůsobilým pro výkon funkce.³⁵

Tato novela také změnila možnost soudce podat proti rozhodnutí kárného senátu odvolání, které již není přípustné. Kárné řízení je opět pouze jednoinstanční.³⁶ Co zákonodárce k tomuto kroku vedlo? Ministerstvo spravedlnosti nebylo spokojeno s praxí

³² Zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců a státních zástupců, ve znění pozdějších předpisů, § 3.

³³ Tamtéž, § 4.

³⁴ Tamtéž, § 8.

³⁵ Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudu, ve znění pozdějších předpisů, § 91.

³⁶ Zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců a státních zástupců, ve znění pozdějších předpisů, § 21.

kárného senátu Nejvyššího soudu, který ve většině případů vůbec nezkoumal skutkový stav zjištěný soudy první instance, ale bohužel pouze mírnil tresty. Nejznámějším případem vrhajícíím na kárné řízení hanebný stín, zejména pak na kárný senát Nejvyššího soudu, jemuž předsedal Jiří Pacal, byl případ soudce Pavla Nagyho. Ten zmeškal hlavní líčení, které si pak celé vymyslel, včetně závěrečných řečí účastníků. Za tento obrovský prohřešek byl Nejvyšším soudem potrestán pouze snížením platu o jednu čtvrtinu na půl roku.³⁷ Později tento soudce rezignoval na svou funkci poté, co byly opatřeny důkazy o přijímání úplatků.³⁸

Došlo rovněž ke zvýšení maximální hranice kárných opatření, na základě čehož je tato novela někdy označována jako „sankční“. Nově kárným opatřením snížení platu soudce může být uloženo snížení až o 30 % na dobu jednoho roku, v případě opětovného kárného provinění před jeho zaházením až po dobu dvou let.³⁹ Tímto krokem podle důvodové zprávy k zákonu č. 314/2008 Sb. měl být rozšířen prostor pro úvahu senátu kárného soudu, jaké kárné opatření má uložit.⁴⁰

2.1.1 Ústavní přezkum

Ještě před uplynutím prvního roku účinnosti tohoto zákona podal soudce okresního soudu J. S., proti kterému bylo zahájeno kárné řízení, návrh Nejvyššího správnímu soudu na přerušování řízení a předložení věci Ústavnímu soudu podle ustanovení čl. 95 odst. 2 Ústavy. Jako rozpor s ústavním pořádkem spatřoval § 21 napadeného zákona,⁴¹ který říká, že odvolání proti rozhodnutí v kárném řízení není přípustné. Navrhovatel se domáhal vyslovení protiústavnosti celého zákona, neboť hovořil o organickém sepětí napadaného ustanovení s celým zákonem. Nejvyšší správní soud se s návrhem ztotožnil a věc předložil Ústavnímu soudu.

Mezi hlavní argumenty J. S. patřilo to, že bylo zasaženo do jeho ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces, který podle navrhovatele nelze vykládat restriktivně. Navrhovatel argumentoval, že nejde pouze o právo na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 a LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD, ale také podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva a čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních

³⁷ KOSAŘ, D., PAPOUŠKOVÁ, T. *Kárná odpovědnost soudce v přerodu: Ponaučení z České republiky*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 25. ISBN 978-80-7552-816-2.

³⁸ SVÁČINA, P. *Soudce-podvodník z Mladé Boleslavi rezignoval* [online]. Deník.cz, 16. května 2008 [cit. 28. března 2023]. Dostupné na https://www.denik.cz/z_domova/soudce_podvodnik20080516.html

³⁹ Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudu, ve znění pozdějších předpisů, § 88.

⁴⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 314/2008 Sb.

⁴¹ Zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců a státních zástupců a soudních exekutorů, ve znění zákona č. 314/2008 Sb.

svobod. Dále namítal, že řízení ve věci kárné odpovědnosti soudců je řízení o trestním obvinění ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Z ustanovení čl. 2 dodatkového protokolu č. 7 k Úmluvě pak vyplývá, že právo na odvolání je považováno za neopominutelný atribut spravedlivého procesu v trestních věcech. Stěžovatel poukázal na to, že podle jeho názoru neexistuje legitimní cíl pro změnu z dvouinstančního řízení na řízení jednoinstanční, a připomenul, že právo na odvolání je s výjimkou bagatelních věcí „procesním standardem a organickou součástí českého právního řádu“. Na konci poukázal na fakt, že dvouinstanční kárné řízení je v Evropě pravidlem a odkazuje na něj i Evropská charta o statutu soudců.

Ústavní soud odkázal na svoji vlastní judikaturu (nález IV. ÚS 1554/08, § 26), když konstatoval, že právo podat odvolání proti soudnímu rozhodnutí obecně ústavním pořádkem garantováno není. Výjimku však představuje navrhovatelem namítaný čl. 2 odst. 1 dodatkového protokolu č. 7 k Úmluvě, podle něhož *„každý, koho soud uzná vinným z trestného činu, má právo dát přezkoumat výrok o vině nebo trestu soudem vyššího stupně“*. Toto ustanovení by se použilo pouze tehdy, pokud by kárné řízení mohlo být považováno za řízení o trestním obvinění. V dosavadní judikatuře Ústavního soudu nebylo na tuto otázku jasně odpovězeno, neboť sám Ústavní soud ve svém nálezu III. ÚS 1076/07 potvrdil přiměřené užití trestního řádu v kárném řízení. Aby tuto otázku vyřešil, podrobil ji tzv. Engelovu testu, který vyplynul z rozsudku Evropského soudu ze dne 8. června 1976, Engel a ostatní proti Nizozemsku, č. 5100/71, 5101/71, 5354/72 a 5370/72. Tento test se skládá ze tří podmínek, které nemusí být splněny kumulativně, postačí tedy, když je splněna jedna. První bod testu je přezkum, zda je přečin upraven trestním právem. Ve druhém kroku je zkoumána povaha přečinu. Třetí, poslední kritérium představují povaha a závažnost hrozící sankce, kdy k naplnění této podmínky postačuje i patrný peněžitý trest. Ústavní soud připustil, že poslední kritérium by bylo s to označit disciplinární řízení jako řízení o trestním obvinění. Má však ale za to, že sankce, které je možné v kárném řízení použít, mají povahu pouze disciplinární, nikoliv trestní. Soudci nemůže být uložena pokuta, ale „pouze“ snížení platu či ukončení právního vztahu mezi soudcem a státem. Podle Ústavního soudu kárné řízení není řízení o trestním obvinění, a proto právo na odvolání proti rozhodnutí výslovně Úmluvou garantováno není.

S námitkou, že zrušení dvojinstančního řízení odporuje principu racionálního zákonodárce, a s poukázáním na řízení v trestních či civilních věcech se soud vypořádal tak, že konstatoval, že takovéto srovnání nelze provést, neboť kárné řízení je velmi specifické.

Ústavní soud zdůraznil to, že kárné řízení je vedeno před Nejvyšším správním soudem, tedy vrcholnou soudní instancí, a to, že rozhoduje v prvním stupni, na kvalitě meritorního rozhodnutí nic nemění. Argumentaci podpořil tím, že o ústavní žalobě Senátu proti prezidentovi republiky rozhoduje soud také pouze v jedné instanci.

Jako legitimní důvod změny právní úpravy kárného řízení shledal Ústavní soud zrychlení řízení, sjednocení a zavedení mimojustičního prvku. Nemožnost podání odvolání je jen logický důsledek tohoto modelu, který nemusí být a priori špatný.

Argumentaci zahraničními systémy označil soud za nepodstatnou, neboť komparativní argumentace se použije pouze jako podpůrná metoda výkladu ústavního pořádku. Navíc jednoinstanční model můžeme nalézt například v Německu, Rakousku, Nizozemsku či na Kypru.

Ústavní přezkum, tedy tento Pospíšilův model, obstál. Nebylo to však jednotné rozhodnutí pléna, neboť k rozhodnutí přidalo svoje odlišná stanoviska hned šest ústavních soudců. Podle Jiřího Muchy a Jiřího Nykodýma měl být návrh odmítnut, protože zde chyběla aktivní procesní legitimace k podání návrhu. Tomuto návrhu by alespoň zčásti vyhověli Stanislav Balík, Vlasta Formánková, Dagmar Lastovecká a Michaela Židlická.⁴²

2.2 Novela upravující kárné řízení?

Jelikož senát Nejvyššího správního soudu vede mimo kárné řízení proti soudcům také kárné řízení proti státním zástupcům a exekutorům, nesmí naší pozornosti uniknout rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva týkající se exekutora Jana Grosama. Tohoto exekutora shledal kárný senát Nejvyššího správního soudu vinným z kárného provinění. Zvrátit tento výsledek se pokusil u Ústavního soudu a následně u zmiňovaného Evropského soudu, kde byl již úspěšný. Štrasburský soud zkritizoval pouze jednoinstanční řízení, tedy nemožnost podání opravného prostředku. Dále namítal netransparentnost výběru přisedících a zpochybnil neexistenci záruky, jejich nestrannost a nezávislost.⁴³

⁴² Nález Ústavního soudu ze dne 29. září 2010, sp. zn. Pl. ÚS 33/09.

⁴³ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 23. června 2022 ve věci č. 19750/13 – Grosam proti České republice.

Z veřejně přístupných informací jsem nezjistil, zda vláda požádala Evropský soud pro lidská práva o postoupení věci velkému senátu. Vládní zmocněnec však upozornil, že se to nabízí, neboť rozhodnutí prošlo nejtěsnější většinou.⁴⁴ Zdá se však, že to pro chod uplatňování kárné odpovědnosti nebude podstatné. Na stole je již neoficiálně zveřejněná novela, která tyto namítané problémy řeší.⁴⁵

Nově by se o kárné odpovědnosti soudců mělo rozhodovat již ve dvou instancích. V první instanci by měly rozhodovat kárné senáty soudu vrchních a ve druhé kárný senát Nejvyššího soudu. Kárné senáty rozhodující o kárných proviněních soudců by byly složeny pouze ze soudců. Dalšími novinkami, se kterými návrh počítá, je zřízení tzv. velkého kárného senátu majícího funkci sjednocování judikatury. Dále je zde více rozpracována dohoda o vině a kárném opatření, která je nyní využívána pouze s odkazem na přiměřenou aplikaci trestního řádu. Návrh zákona také reflektuje některé zkušenosti z praxe kárného soudu. Například zvyšuje subjektivní lhůtu pro podání kárné žaloby nebo umožňuje odtajnění hlasování jednotlivých soudců senátu provedením důkazů protokolem o hlasování.⁴⁶

Návrh této novely zákona nebyl prozatím oficiálně zveřejněn. Jsou tedy možné a předpokládané některé změny. V mojí práci jej z toho důvodu nebudu dále komentovat.

⁴⁴ ČTK. *Soud ve Štrasburku: Kárný senát Nejvyššího správního soudu není nezávislý* [online]. Pravniprostor.cz, 24. 6. 2022 [cit. 7. února 2023]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/aktuality/soud-ve-strasburku-karny-senat-nejvyssiho-spravniho-soudu-neni-nezavisly>

⁴⁵ DIMUN, P. *Prohřešky v justici už nebude řešit Nejvyšší správní soud. Rozhodovat mají nově jen soudci* [online]. Ceska-justice.cz, 6. února 2023 [cit. 28. března 2023]. Dostupné na <https://www.ceska-justice.cz/2023/02/prohresky-v-justici-uz-nebude-resit-nejvyssi-spravni-soud-rozhodovat-maji-nove-jen-soudci/>

⁴⁶ Tamtéž.

3 Kárné provinění

Jelikož jsme si již podrobně představili podobu kárného řízení a jeho historii v České republice, můžeme postoupit dále. V této kapitole si přiblížíme kárné provinění, konkrétně se podíváme na jeho zákonné zakotvení, tak jak nám ho zákon definuje. Pokusíme se proniknout pod povrch této definice a trochu ji rozebrat. Přiblížíme si také povinnosti soudce a jednání, která je oprávněn a povinen vykonávat, dále jednání, která bychom naopak mohli považovat za kárné provinění, a nakonec jednání, jež mohou ležet na pomyslné hranici. Na konci této kapitoly bych rovněž představil etické kodexy s popisem jejich vázanosti na kárnou odpovědnost soudce.

Samotné kárné provinění máme definováno v § 87 zákona o soudech a soudcích. Zákon za kárné provinění označuje zaviněné porušení povinnosti soudce, jakož i zaviněné chování nebo jednání, jímž soudce narušuje důstojnost soudcovské funkce nebo ohrožuje důvěru v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů. Navíc u soudních funkcionářů zákon označuje za kárné provinění zaviněné porušením povinností spojených s jejich funkcí.

Jak uvádí Daniela Zemanová ve svém komentáři k příslušnému ustanovení, jedná se o velmi obecně vymezenou skutkovou podstatu, která poskytuje prostor pro úvahu při podřazení různých jednání soudce. Jelikož povolání soudce zahrnuje velkou škálu povinností a jednání, u kterých se může dopustit různých provinění, jež bychom při přesněji definovaném znění zákona jen těžko podřazovali, považuje takto stanovenou skutkovou podstatu za správnou.⁴⁷

Pokud se podíváme na objektivní stránku kárného provinění, zákon o soudech a soudcích stanovuje dvě formy jednání, jimiž se můžeme dopustit kárného provinění. První formou je porušení povinnosti soudce, druhou formou je jiné chování či jednání (jímž soudce narušuje důstojnost soudcovské funkce nebo ohrožuje důvěru v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů). Vedly se výkladové spory, zda již samotné porušení povinnosti soudce je kárným proviněním, anebo je potřeba, aby i toto porušení vykazovalo znaky uvedené v závorce tohoto odstavce. Judikatura kárného senátu odkazuje na rozhodování Vrchního soudu v Olomouci, který judikoval, že objektivní stránka kárného provinění musí obsahovat jednání, příčinnou souvislost i následek. Za následek pak považuje právě narušení důstojnosti soudcovské funkce nebo ohrožení důvěry v nezávislé,

⁴⁷ ZEMANOVÁ, D. § 87 [Kárné provinění]. In: ZEMANOVÁ, D. *Zákon o soudech a soudcích*. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 140. ISBN 978-80-7400-888-7.

neustranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů.⁴⁸ Z uvedeného výše plyne, že ne každé porušení soudcovské povinnosti je kárným porušením. Abychom byli s kárnou žalobou úspěšní, musíme vedle tvrzeného porušení povinnosti také tvrdit a prokázat, že toto porušení vedlo k jednomu z uvedených následků.⁴⁹

Dále je potřeba se zvláště podívat na kárné provinění týkající se rozhodovací činnosti soudu. Jelikož je Ústavou zaručena nezávislost a nestrannost soudce, musíme být na pozoru, abychom tuto zásadu neohrozili zásahy kárného senátu. Není proto možné soudce automaticky trestat za jejich právní názor či hodnocení důkazů. Toto však není neomezené a kárný senát v rozhodnutí ze dne 22. 3. 2013 č. j. 16 Kss 6/2012-114, ve věci Patzenhauer, vymezil okruh tří situací, kdy lze soudce kárně postihnout za nezákonný postup či vydání nezákonného rozhodnutí, odůvodněné jiným právním názorem. Je to možné v případech, kdy „z okolností případu musí být patrné, že buď (1.) bylo porušeno jednoznačné znění aplikované právní normy, anebo (2.) nebylo respektováno zrušovací rozhodnutí výše postaveného soudu v konkrétní věci či (3.) existuje jednotná a ustálená judikatura nejvyšších soudů, kterou daný soudce odmítl akceptovat bez toho, aby svůj odlišný právní názor podepřel komplexní, racionální a transparentní konkurující argumentací“.⁵⁰ Kárný senát ve své judikatuře uzavírá, že zásahy kárného soudu týkající se zákonnosti musí být pouze výjimečné a soud v nich musí rozhodovat uvážlivě. Kárnou odpovědnost lze pak vyvodit, pokud bude rozhodnutí splňovat jedno z naznačovaných kritérií uvedených ve věci Patzenhauer a musí se zpravidla jednat o opakovaný exces soudce.⁵¹

Jestliže se podíváme na subjektivní stránku kárného provinění, pak právě jazyková dikce zákona mluví o zaviněném porušení povinnosti či zaviněném chování nebo jednání. Zákon tedy nevylučuje žádnou z forem zavinění. Zda soudce kárné provinění spáchal úmyslně, či z nevědomé nedbalosti, však může hrát roli při stanovování druhu kárného opatření.⁵²

3.1 Právní úprava povinností soudce

Kdybychom v právní úpravě hledali povinnosti soudce, mohli bychom začít u ústavního pořádku, jako hierarchicky nejdůležitějších zákonů. Některé povinnosti soudce opravdu určuje už samotná Ústava. Jedná se sice o dost obecná ustanovení, ale další zákony

⁴⁸ Rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci ze dne 3. března 2008, sp. 1 Ds24/2007.

⁴⁹ Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 11. října 2021, sp. 11 Kss 2/2021.

⁵⁰ Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. března 2022, sp. 16 Kss 6/2012.

⁵¹ Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 17. ledna 2022, sp. 11 Kss 5/2021.

⁵² Tamtéž.

z nich musí vycházet. Tyto základní ideje týkající se soudců jsou dále rozpracovány ve speciálních zákonech. Nejjobecnějším z těchto zákonů, který nám určuje povinnosti soudců, je již několikrát zmiňovaný zákon o soudech a soudcích. Následující povinnosti samozřejmě dále vyplývají z toho, na kterém úseku soudce působí. Soudní úseky jsou rozděleny na trestní, civilní a opatrovnický úsek. Dalšími důležitými zákony budou tedy zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, zákon č. 292/2013 Sb., zákon o zvláštních řízeních soudních, zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, a zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní.

3.1.1 Ústava České republiky

Povinnosti soudce, sice jen v hrubých rysech, které jsou dále rozpracovány v ostatních zákonech, najdeme zakotvené v samotné Ústavě. Půjde pak především o článek 81. a článek 82., které stanovují institucionální nezávislost soudu, a také osobní nezávislost a nestrannost soudce.⁵³ Článek 90. ukládá soudcům povinnost poskytovat ochranu právům postupem, který určí zákon⁵⁴. Článek 93 stanovuje základní předpoklady pro jmenování do funkce. Soudcem se může stát pouze osoba, která má české občanství, úspěšně ukončila studium na právnické vysoké škole a zároveň je bezúhonná.⁵⁵ Článek 95. odst. 2 ukládá soudci povinnost v případech, kdy má za to, že zákon, který je v případě použit, odporuje Ústavě, obrátit se na Ústavní soud.⁵⁶ V článku 96. najdeme zakotvení zásady rovnosti účastníků, a tedy povinnosti soudce k nim tak přistupovat, rovněž zakotvení ústnosti a veřejnosti jednání.⁵⁷

3.1.2 Zákon o soudech a soudcích

Tento zákon v úvodních ustanoveních opakuje již Ústavou zavedenou nezávislost a rovnost.⁵⁸ Dále rozvíjí potřebné předpoklady pro vykonávání funkce soudce, kde oproti Ústavě stanoví, že za bezúhonného se nepovažuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen za trestný čin, jestliže se na něho podle § 363 trestního řádu nebo rozhodnutím prezidenta nehledí, jako by nebyl odsouzen. Z tohoto ustanovení plyne, že pokud chceme být zvoleni za soudce, nesmíme spáchat jakýkoliv trestný čin, a to jak nedbalostní, tak úmyslný.⁵⁹

⁵³ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, čl. 82.

⁵⁴ Tamtéž, čl. 90.

⁵⁵ Tamtéž, čl. 93.

⁵⁶ Tamtéž, čl. 95.

⁵⁷ Tamtéž, čl. 96.

⁵⁸ Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudu, ve znění pozdějších předpisů, § 1–2.

⁵⁹ Tamtéž, § 60.

Jestliže však již dotyčný funkci soudce zastává, pak mu tato funkce zanikne pouze v případě, je-li pravomocně odsouzen za úmyslný trestný čin anebo odsouzen za nedbalostní čin k trestu nepodmíněnému odnětí svobody.⁶⁰ Pokud by však skutek, za který byl soudce odsouzen, svou povahou zpochybnil důvěryhodnost pokračování tohoto soudce ve funkci, je tímto nezpůsobilý pro výkon funkce, i když nejsou splněny výše zmíněné předpoklady pro zánik funkce⁶¹. Například by soudce spáchal nedbalostní trestný čin, za který by byl odsouzen pouze k podmíněnému trestu odnětí svobody, ale povaha činu by neumožňovala další působení soudce ve funkci. Již víme, že je možné pro týž skutek vést kárné řízení i řízení trestní. Zajímavé je, že zahájení trestního řízení nemá vliv na běh subjektivní lhůty pro podání kárné žaloby. Žalobce tak musí z procesní opatrnosti podat návrh na zahájení kárného řízení, třebaže toto řízení bude s ohledem na vyčkání na výsledek trestního řízení soudce s velkou pravděpodobností přerušeno.⁶²

Zákon dále obsahuje oddíl s názvem Práva a povinnosti soudce. V tomto oddíle se zákonodárce na začátku znovu vrací k nezávislosti a nestrannosti, kdy nezávislý soudce je vázán pouze zákonem, který musí vykládat podle svého nejlepšího vědomí a svědomí.⁶³ Soudcům je uložena povinnost rozhodovat spravedlivě a v přiměřených lhůtách bez průtahů. Dále zde najdeme obsáhlý paragraf nazvaný Způsob výkonu soudcovské funkce. S ohledem na rozsah tohoto paragrafu odkážu čtenáře na znění zákona a dovolím si ho jen okomentovat slovy, že se jedná o demonstrativní výčet povinností soudce, které ho zavazují jak při výkonu svého zaměstnání, tak i mimo budovy soudu, neboť je to spjata s povahou jeho povolání. Zde si nelze představit, že by soudce tyto povinnosti mimo jeho profesi nevykonával, neboť by to mohlo ohrozit důvěru ve spravedlivý proces, a tím právo obecně.⁶⁴ V zákonu je věnována také pozornost mlčenlivosti, kterou je soudce vázán i po zániku své funkce. Zprostit jí by jej mohl pouze předseda soudu. Předsedu soudu může této povinnosti zprostit vždy předseda soudu hierarchicky výše postaveného, předsedu Nejvyššího soudu může zprostit pouze prezident.⁶⁵ Mezi poslední povinnosti zahrnuté do tohoto oddílu náleží povinnost soudce neustále prohlubovat svoje vzdělání a odbornost. Zároveň by odpovědný soudce měl své znalosti také šířit, a podílet se tím na zvyšování kvality soudnictví.⁶⁶ Ode

⁶⁰ Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudu, ve znění pozdějších předpisů, § 94.

⁶¹ Tamtéž, § 93.

⁶² Tamtéž, § 15.

⁶³ Tamtéž, § 79.

⁶⁴ Tamtéž, § 80.

⁶⁵ Tamtéž, § 81.

⁶⁶ Tamtéž, § 83.

dne, kdy je soudce jmenován, nesmí vykonávat žádnou další výdělečnou činnost. I zde existuje několik výjimek obsahujících správu vlastního majetku a pedagogickou, uměleckou, publicistickou, literární a sportovní činnost. I u těchto výjimek je podmínka, že nesmí tímto jednáním narušovat a vzbuzovat pochyby o nestrannosti a nezávislosti soudu. Od začátku roku 2022 nově nabyl účinnost zákon č. 218/2021 Sb., který přináší k povinnostem soudce určité novinky. Soudcům přibyla povinnost učinit oznámení o výdělečné činnosti mimo své povolání za uplynulý rok, pokud hrubý příjem přesáhne 20 % jejich ročního platu. Čerstvě soudce nesmí být členem politické strany či hnutí, a taktéž má zákaz vykonávat funkci ve statutárním, řídicím a kontrolním orgánu podnikající právnické osoby.⁶⁷

3.1.3 Trestní řád

Stejně jako zákon o soudech a soudcích, i trestní řád hovoří o povinnosti orgánů činných v trestním řízení projednávat věci urychleně bez zbytečných průtahů. Zvláště zdůrazňuje urychlené projednání vazebních věcí.⁶⁸ Jelikož vazební věci silně zasahují do lidských práv člověka, musí být soudce při rozhodování o nich na pozoru. Zákon stanovuje o rozhodování lhůty a jejich nedodržení může zakládat kárnou odpovědnost soudce. Příkladem takového nedodržení lhůty může být případ soudkyně, která v rozporu s § 72 trestního řádu nařídila vazební zasedání až po marném uplynutí tříměsíční lhůty pro vydání rozhodnutí o ponechání obžalovaného ve vazbě. I když shledala důvody pro ponechání vazby, musel být obžalovaný z vazby propuštěn. Navíc se od doby marného uplynutí lhůty do doby vydání rozhodnutí na vazebním zasedání nacházel ve vazbě nezákonně.⁶⁹ Dalším porušením povinnosti vyplývající z trestního řádu měla být podle navrhovatele nesprávná aplikace § 325 hovořící o přerušení výkonu trestu. Soudkyně u mediálně známého případu nerozhodla o odvolání přerušení výkonu trestu nařízeného z důvodu špatného zdravotního stavu, a naopak rozhodla o pokračování jeho přerušení dvěma usneseními. A to přesto, že se v médiích objevovaly fotografie odsouzeného, který žil společenským a sportovním životem. Kárný soud v tomto případě však rozhodl, že se jednalo pouze o rozdílný právní názor a rozhodnutí nenaplňovalo objektivní stránku kárného provinění.⁷⁰

⁶⁷ Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudu, ve znění pozdějších předpisů, § 85.

⁶⁸ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, § 2.

⁶⁹ Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 10. února 2020, sp. 11 Kss 5/2019.

⁷⁰ Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 17. ledna 2022, sp. 11 Kss 5/2021.

3.1.4 Občanský soudní řád

Občanský soudní řád upravuje postup soudu v civilním řízení, je tedy jasné, že z něho vyplývá nespočet povinností soudce soudícího na civilním úseku. V tomto odstavci se proto zaměřím pouze na ustanovení, jejichž porušení mělo za důsledek iniciování kárné žaloby. Zákon upravuje povinnost soudce při jednání pořizovat zvukový záznam. Pokud soudce uzná za vhodné, je možné o úkonech sepsat také protokol. Právě v souvislosti s tímto protokolem se evidují kárná provinění, kdy byl protokol po jednání účelově přepisován a upravován. Předseda senátu může v protokolu upravit pouze chyby psaní a jiné zřejmé nesprávnosti, ne však jeho obsah.⁷¹ Soudce nemůže libovolně měnit ani vydané usnesení, protože občanský soudní řád⁷² stanovuje přiměřené použití ustanovení o rozsudku na usnesení. Pokud soudce vyhlásí rozsudek, je jím vázán. Tohoto pochybení se dopustila soudkyně, kdy při jednání vydala usnesení o zamítnutí návrhu ve věci, které potom změnila na kladné přijetí návrhu, a takto upravený protokol rozeslala účastníkům.⁷³

Opakovaně byli rovněž soudci trestáni za nedodržení ustanovení občanského soudního řádu týkajícího se písemného vyhotovení rozsudku. Soudce toto písemné vyhotovení musí odeslat ve lhůtě 30 dnů. Tato lhůta může být prodloužena až o 60 dnů na návrh podaný předsedovi soudu.⁷⁴ S průtahy také souvisí povinnost předsedy senátu připravit soudní jednání tak, aby bylo možné rozhodnout při prvním jednání. Musí proto v souladu se zásadou rychlé a účinné ochrany práv činit takové úkony, které směřují k rychlému projednání věci. Pokud soudce v řízení úkony sice formálně činí, nicméně ty nesměřují ke skončení případu, dopouští se průtahů, které jsou kárným proviněním.⁷⁵ V souvislosti s povinností soudce rozhodovat nestranně, spravedlivě a zdržet se všeho, co by mohlo narušit důstojnost funkce či ohrozit důvěru v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování, je třeba poukázat na povinnost soudce vyloučit se z projednávané věci, jestliže je zde důvod pochybovat o jeho nepodjatosti.⁷⁶ Kárného provinění se dopustila soudkyně, která tuto povinnost nedodržela. Soudkyně v případě měla a mohla rozpoznat, že intenzita vztahu, který vedla s osobou mající zájem na výsledku případu, jejíž rozhodovala, překročila stanovenou mez. Bylo tedy její povinností se z projednávání případu vyloučit.⁷⁷

⁷¹ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 40.

⁷² Tamtéž.

⁷³ Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 7. dubna 2021, sp. 16 Kss 2/2021.

⁷⁴ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 158.

⁷⁵ Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 16. května 2022, sp. 11 Kss 7/2021.

⁷⁶ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 15.

⁷⁷ Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 30. května 2018, sp. 16 Kss 1/2018.

3.1.5 Soudní řád správní

Jedná se o právní předpis upravující průběh správního soudního řízení. Jako předešlé procesní předpisy rovněž stanovuje řadu povinností, jejichž porušením by se mohl soudce vystavit nebezpečí kárného stíhání. Před kárným soudem se za uplynulých šest let objevilo pouze porušení povinnosti související s průtahy při vyhotovení písemné verze rozsudku.⁷⁸

3.1.6 Etické kodexy

V České republice můžeme mezi právníckými profesemi najít dva druhy etických kodexů. Jedny jsou právně závazné, ty druhé mají naopak pouze doporučující povahu. Právně závazný je například etický kodex advokátů. Všechny další kodexy týkající se soudců, o nichž se budu zmiňovat, právně závazné nejsou. Jestliže ovšem nejsou právně závazné, jakou funkci pak tedy plní? I když nejsou právně vymáhateľné, svým obsahem vytváří určitý tlak na svědomí každého soudce, a tím plní regulatorní funkci trochu jinak. Jen stěží si dokážeme představit soudce, který by záměrně konal v rozporu s etickým kodexem. Nehledě na to, že může sloužit i jako příručka pro veřejnost, která díky tomuto instrumentu může kontrolovat, zda jej soudci naplňují, a následně je i kritizovat.⁷⁹

První, velice úzká příručka hovořící o etickém jednání soudce vyšla v roce 2000 a nesla název Etické zásady chování soudce. Později, v roce 2005 byl tento etický kodex přepracován a rozšířen. Koncipován byl do šesti zásad, jimiž jsou nezávislost, nestrannost, bezúhonnost, důstojnost, rovnost a odbornost. Jelikož každá tato zásada byla dále komentována jen několika větami dosti obecné povahy, nepřinesl ani tento přepracovaný kodex nějaký zásadnější průlom.⁸⁰

Poté následovala delší odmlka, trvající až do roku 2017, kdy se na výročním zasedání Soudcovské unie přítomní soudci shodli na vypracování výstupu ohledně působení soudců na sociálních sítích a míry omezení jejich svobody projevu plynoucí z jejich funkce v této souvislosti. Etický soud Soudcovské unie proto vyhotovil stať, kde rozebírá sociální sítě, především Facebook a Twitter. Hovoří v něm o jejich povaze, která může být u Facebooku soukromá i veřejná, u Twitteru pak vždy veřejná. Dále upozorňuje, že soudce by měl počítat vždy s tím, že i bez jeho vůle se ze soukromé konverzace může stát konverzace přístupná. Je také uvedeno problematické „přátelství“ na Facebooku, kdy už samotné přidání do přátel

⁷⁸ Zákon č. 150/2002, soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, § 54.

⁷⁹ HAPLA, M., FRIEDEL, T. *Profesní etika právníků*. Brno: Nugis Finem, 2022, s. 276. ISBN 978-80-7614-007-3.

⁸⁰ SOUDCOVSKÁ UNIE ČR. *Etické zásady chování soudce* [online]. Soudci.cz, 26. listopadu 2005 [cit. 29. března 2023]. Dostupné z: <https://www.soudci.cz/o-nas/eticke-zasady-chovani-soudce.html>

vyvolává spekulace a možné vyloučení pro podjatost, i když se o přátelství v pravém slova smyslu vůbec nemusí jednat. U Twitteru by si měli soudci dát též pozor na to, že všechna omezení plynoucí z jejich funkce platí, i když vystupují anonymně. Závěr tohoto článku je shrnut do šesti zásad.⁸¹

Nato přišel rok 2020 a na scéně se objevily dva obsáhlejší etické kodexy. S prvním přišla Soudcovská unie ve spolupráci s Kanceláří veřejného ochránce práv a je označen jako Otevřený soubor etických dilemat soudce. Z tiskové zprávy veřejného ochránce práv ze dne 10. srpna 2020 plyne, že vychází z jeho předchůdce z roku 2005, ale je inspirován zahraničím.⁸² V kodexu se znovu opakuje šest základních zásad, ale navíc je ke každé přiřazen okruhu dilemat, s nimiž se soudce může při výkonu své činnosti setkat. Dále je připojena související judikatura – ať už kárného senátu Nejvyššího správního soudu, nebo Ústavního soudu.

V samotné preambuli je uveden důvod vzniku tohoto kodexu, a to že většina etických pochybení soudců vzniká tehdy, když si soudce střet s etickým principem neuvědomí.⁸³ Klade si tedy za úkol napomoci předcházení tomuto jednání tím, že popíše různé pohledy na jednání soudce, a to konkrétně na to, jak mohou být brány v potaz okolím. Osobně si však nemyslím, že by se soudci chovali neeticky, protože by si neuvědomovali, že jejich chování je neetické. Na první pohled může široké veřejnosti připadat, že žijí v jakýchsi profesních bublinách, schovaní za zakódovanými dveřmi, jen těžko přístupnými pro „nesoudce“. Ale i kdyby tomu tak bylo, mám za to, že morální kompas nosí každý v sobě, a u osobností, kterými soudci bezpochyby jsou, jej nemůže vychýlit ani profesní bublina. Nehledě na to, že každý člověk se v nějaké určité bublině nachází.

Druhý kodex z roku 2020 nese název Etický kodex a je pod ním podepsán současný předseda Nejvyššího soudu Petr Angyalossy a kolektiv dalších dvaceti soudců z různých pater soudní soustavy. Je namístě podotknout, že tento kodex vznikl jako reakce na doporučení GREKO⁸⁴, aby Česká republika vytvořila a přijala etický kodex pro všechny

⁸¹ SOUDCOVSKÁ UNIE ČR. *Etické meze působení soudce na sociálních sítích* [online]. Soudci.cz, 24. května 2017 [cit. 7. února 2023]. Dostupné z: <http://www.soudci.cz/zpravy-a-stanoviska/pohledy-a-nazory/843-eticke-meze-pusobeni-soudce-na-socialnich-sitich.html>

⁸² KANCELÁŘ VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV. *Rozpoznat neetické jednání není vždy jednoduché. Otevřený soubor etických dilemat soudce může být užitečnou pomůckou* [online]. Ochrance.cz, 10. srpna 2020 [cit. 6. února 2023]. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/aktualne/rozpoznat-neeticke-jednani-vždy-vždy-jednoduche-otevreny-soubor-etickych-dilemat-soudce-m/>

⁸³ SOUDCOVSKÁ UNIE ČR. *Otevřený soubor etických dilemat soudce* [online]. Soudci.cz, © 2011 [cit. 6. února 2023]. Dostupné z: <https://www.soudci.cz/o-nas/otevreny-soubor-etick%C3%BDch-dilemat-soudce.html>

⁸⁴ GRECO – Group of States against Corruption.

soudce doplněný vysvětlujícími poznámkami a příklady.⁸⁵ Kodex se výrazně inspiruje Otevřeným souborem etických dilemat soudce. Tento je však propracován více do hloubky a opatřen četnou judikaturou tak, aby splňoval zmiňované požadavky. Tato nová etická příručka přinesla mezi soudce rozruch a nebylo jisté, jak bude soudci přijata. Jeden hlas říkal, že kodex nepřichází s ničím novým a nepřesahuje ani zákonné povinnosti, čímž se stává zbytečným⁸⁶. Samotný Petr Angyalossy o kodexu říkal: „*Je to pouze shrnutí toho, jak bychom se měli chovat, jak to cítíme, vše položené na jeden papír, aby si to mohli přečíst i účastníci řízení.*“⁸⁷ Druhý hlas se naopak etického kodexu zastával, a to v tom smyslu, že je vhodné něco takového mít. Jelikož zmiňovaný kodex není žádná závazná právní norma, která by ukládala soudcům povinnosti nad rámec zákona, způsob jejího přijetí není nikde stanoven. Samotný předseda Nejvyššího soudu zmiňoval, že bude akceptován projednáním na všech soudcovských radách.⁸⁸ Koncem roku 2022 předseda Nejvyššího soudu pronesl: „*Etický kodex je zveřejněn na webových stránkách všech soudů a nemáme žádnou negativní odezvu, že by někdo ze soudců měl k němu výhrady. Jde totiž o souhrn základních pravidel, která by měl mít každý soudce ve svém vlastním srdci, a já věřím, že jej tam skutečně má.*“⁸⁹ Dále předseda Nejvyššího soudu etickému kodexu přisuzuje úbytek kárných prohřešků soudců.⁹⁰ Jestli tomu tak opravdu je, a zda se to děje právě díky kodexu, budu dále zjišťovat v této diplomové práci.

Závěrem bych k etickým kodexům týkajícím se soudců v České republice uvedl, že věřím, že u některých témat, která jsou například nová, jako vystupování na sociálních sítích, je dobré je mít někde písemně zpracována, tak aby se na to mohl každý, kdo má o věc zájem, podívat.

⁸⁵ FINDEJS, S. *Etický kodex – co nového přináší* [online]. Pravniprostor.cz, 10. září 2020 [cit. 6. února 2023]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/27azory/glosa-stanislava-findejse/eticky-kodex-co-noveho-prinasi>

⁸⁶ Tamtéž.

⁸⁷ ADVOKÁTNÍ DENÍK. *Předseda NS věří, že Etický. Kodex soudců bude akceptovaný do konce roku* [online]. Advokatnidenik.cz, 21. září 2020 [cit. 6. února 2023] Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2020/09/21/verim-ze-eticky-kodex-soudcu-bude-akceptovany-do-konce-roku-rika-predseda-ns>

⁸⁸ Tamtéž.

⁸⁹ HOLAS, I. *Etický kodex? Ubylo kárných prohřešků u soudců, řekl předseda Nejvyššího soudu* [online]. Ceska-justice.cz, 17. října 2022 [cit. 6. února 2023]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2022/10/eticky-kodex-ubylo-karnych-prohresku-u-soudcu-vždy-predseda-nejvysiho-soudu/>

⁹⁰ Tamtéž.

Navíc toto písemné zpracování, ať už v podobě nějakého obsáhlého etického kodexu, či jen výstupu rozebírajícího konkrétní téma, přináší diskusi, výměnu názorů, a tím také přenesení tématu morálky a etiky do popředí. Zároveň bychom si však měli dát pozor, abychom z morálky neudělali jen něco psaného, jen těžko odlišitelného od práva, na což upozorňuje Karel Havlíček a dodává: „Sepisovat etiku je podle mě neetické.“⁹¹

⁹¹ *Soudcovská etika (tradiční kulatý stůl SKČP): informační servis*. Praha: Stálá konference českého práva, 2022, s. 20. ISBN 978-8090681-35-4.

4 Kárná opatření

Pokud se soudce dopustí kárného provinění a kárný senát ho shledá vinným, uloží mu kárné opatření. Podobou uložení tohoto opatření může být schválení dohody o vině a kárném opatření, kterou uzavře kárně obviněný s kárným navrhovatelem, přiměřeně podle § 314o odst. 1 trestního řádu. K této dohodě musí dojít dobrovolně a bez nátlaku, k uznání viny ze spáchání vymezených kárných skutků a akceptací uloženého opatření. Soud dohodu schválí, pokud je přiměřená a správná vzhledem k uloženému trestu ke skutkům, které kárně proviněný spáchal.⁹²

„Kárný soud považuje možnost uzavřít dohodu o vině a kárném opatření za vhodné vyústění kárného řízení. V první řadě jde o projev žádoucí sebereflexe na straně kárně obviněného soudce. Především v případech, kdy je kárným navrhovatelem předseda soudu, u něhož kárně obviněný soudce působí, sjednání a uzavření dohody o vině a kárném opatření posouvá vztah kárného navrhovatele a kárně obviněného do roviny spolupráce namísto postavení proti sobě stojících stran řízení. To zajisté přispěje k lepší atmosféře na pracovišti a umožní to vedení soudu lépe pracovat s kárně obviněným soudcem na odstranění nedostatků, jež jsou předmětem kárného návrhu.“⁹³

Druhou možností, pokud se kárně obviněný s navrhovatelem na uzavření dohody neshodnou, je rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu o uložení kárného opatření.

Nynější právní úprava vymezuje taxativně určený seznam obsahující čtyři kárná opatření pro řadové soudce a shodný počet kárných opatření pro soudní funkcionáře.

Nejmírnějším trestem pro obě tyto skupiny soudců je udělení důtky. Tento trest má pouze jakousi morální funkci, kdy soudce sice trestáme, ale opatření nemá žádné hmatatelné důsledky.

Druhým trestem, který už zasahuje do materiální sféry kárně proviněného, je snížení platu až o 30 % na dobu nejvíce jednoho roku. Při opětovném kárném provinění, které soudce spáchá v době před zahlazením kárného opatření, je možné uložit tento trest až na dobu dvou let. Kárné opatření je zahlazeno po pěti letech od pravomocného rozhodnutí. Tato koncepce maximálního omezení na platu o 30 % je dána principem nezávislosti soudců, který stanovuje i jejich materiální nezávislost. Větším zásahem by tedy podle mého názoru už mohlo dojít k porušení této zásady.

⁹² Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 18. dubna 2019, sp. 13 Kss 5/2018.

⁹³ Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 10. června 2019, sp. 11 Kss 2/2019.

Dalším možným opatřením je odvolání z funkce předsedy senátu. Kárný senát považuje tento trest za druhý nejpřísnější a přirovnává ho k trestu ztráty čestných titulů nebo vyznamenání. Kromě zásahu do veřejného postavení soudce a prestiže z toho plynoucí se jedná i o zásah materiální, neboť s pozicí předsedy senátu přísluší soudci i vyšší plat.⁹⁴ Jelikož může být uložen pouze předsedovi senátu, nelze jej použít u většiny soudců na okresním soudě. Četnost uložení tohoto opatření je tedy velice nízká.⁹⁵

Nejpřísnějším možným kárným opatřením je odvolání z funkce soudce. Tento trest je uložen v případech, kdy by uložení mírnějšího kárného opatření nevedlo k naplnění účelu kárného řízení. Je tedy ukládán za nejzávažnější kárné provinění, které ohrožuje nezávislost, nestrannost a spravedlivé rozhodování soudů.⁹⁶ Zpravidla se k tomuto opatření přistoupí tehdy, když se soudce kárného provinění dopustí opakovaně a reálná možnost nápravy je jen velmi mizivá, neboť soudce není schopen či ochoten řádně vykonávat svoji funkci.⁹⁷ Kromě zmiňovaných kárných opatření lze uložit soudním funkcionářům odnětí zvýšení platového koeficientu za výkon jejich funkce.

V případech, kdy soudce kárné provinění sice spáchá, ale je jen velmi malé závažnosti a intenzity, může kárný senát upustit od potrestání. Učiní tak tehdy, kdy má za to, že už jen samotný proces projednání kárné žaloby plní dostatečnou sankci, neboť na osobu kárně žalovaného tím upírá nevyžádanou pozornost odborné i laické veřejnosti. Příkladem takového zaváhání může být případ, kdy soudkyně vyhotovila rozsudek o den později, než jí určovala lhůta, a aby tuto svou chybu, která by sama o sobě nemohla být kárným proviněním, skryla, požádala o pomoc soudní referentku, aby na vyznačeném rozsudku zapsala datum z předešlého dne.⁹⁸

⁹⁴ Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 14. července 2020, sp. 13 Kss 6/2019 – 132.

⁹⁵ ZEMANOVÁ, D. § 87 [Kárné provinění]. In: ZEMANOVÁ, D. *Zákon o soudech a soudcích*. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 143. ISBN 978-80-7400-888-7.

⁹⁶ Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 17. ledna 2022, sp. 11 Kss 1/2021.

⁹⁷ Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 18. února 2025, sp. 13 Kss 6/2014.

⁹⁸ Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 10. ledna 2022, sp. 11 Kss 4/2021.

4.1 Ukládání kárného opatření

Pokud kárný senát shledá soudce vinným a rozhodne, že kárnému viníkovi uloží trest, musí vybrat jedno z výše popsaných kárných opatření. Výchozím bodem, od kterého se může při ukládání trestu odrazit, je návrh kárného opatření od kárného žalobce. Tímto návrhem však není vázán a ve většině případů se od něj alespoň trochu odkloní. Při stanovování kárného opatření a jeho výše senát přihlíží k závažnosti kárného provinění, četnosti kárného trestání soudce a k takzvaným přitěžujícím a polehčujícím okolnostem.

Při stanovování závažnosti kárného opatření senát zkoumá, jaký měl prohrěšek vliv a následek. Na příkladu u průtahů soudce se musíme podívat, v kolika případech se jich dopustil, a jaká byla jejich intenzita. Pokud se jednalo o ojedinělý případ v rámci dní, kárný soud judikoval, že se jedná o konání na samotné hranici kárného deliktu, a předseda soudu by měl v těchto případech zvážit postup podle § 88a zákona o soudech a soudcích a udělit dotyčnému výtku. Jinak se bude pohlížet na průtahy, kdy je jejich četnost značná a délka se pohybuje v měsících. V tomto případě soud poukázal na to, že pozdě poskytnutá spravedlnost se rovná odmítnutí spravedlnosti a svědčí to o neschopnosti či lhostejnosti soudce, která může vést až k odvolání z funkce. *„Na právní postavení stran a jejich důvěru v soudní rozhodování může mít takovéto systematické porušování soudcovských povinností drtivější dopad než například ojedinělý morální poklesek v soudcově osobním životě, neboť se týká vlastního účelu existence soudní moci, tj. dávat v reálném čase průchod spravedlnosti.“*⁹⁹

Při ukládání trestu soud hledí na to, zda se obžalovaný v minulosti dopustil nějakého kárného prohrěšku a zda je již zahlazen. Zajímavé je, že i pokud soudce spáchá kárné provinění v době před zahlazením některého z předešlých kárných provinění a kárný senát sáhne k udělení kárného opatření omezujícího soudce na platu, neznamená to automaticky snížení platu na období přesahující rok. V případě jednoho soudce soud přihlédl k faktu, že kárná provinění spolu nesouvisela, ačkoliv by se nabízelo aplikovat snížení platu pro delší časové období, neshledal důvod pro takovýto postup.

Dále si kárný senát může vyžádat podklady vztahující se k osobě kárně obviněné a k jejím pracovním výsledkům. Z osobního spisu pak vyplynou informace, jak dlouho obviněný na soudě působí, jestli byl již v minulosti kárně postihován nebo jestli mu byly ukládány výtky. Dále je zkoumáno, jaký počet věcí napadá na senát kárně obviněného, a kolik věcí je za vymezené období ukončeno. Výsledné číslo je dále porovnáno se soudci

⁹⁹ Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 17. ledna 2022, sp. 11 Kss 1/2021.

daného soudu a výsledek svědčí o výkonnosti soudce. K hodnocení osoby soudce může také přispět vyjádření soudcovské rady nebo hodnocení vyššího soudu, ke kterému putují odvolání proti rozhodnutí daného soudce.

Za intenzivní polehčující okolnost judikatura kárného senátu považuje sjednání dohody o vině a trestu.¹⁰⁰ Další polehčující okolností může být případná sebereflexe soudce, kdy z jeho dalšího jednání vyplývá snaha o zlepšení nastalé situace a projevení lítosti nad chybou, které se přece jen může dopustit každá lidská bytost.¹⁰¹ Soud může také zohlednit a k dobru soudce přičíst jeho celkovou osobnost. Především pak v případech, kdy se jedná o zkušeného soudce, který mimo ojedinělé zaváhání přispívá k dobrému jménu justice.¹⁰² Soudce k dobrému jménu justice může mimo jeho výkonnost při řešení případů přispívat například svojí publikační prací či jinou odbornou činností, která pomáhá ke zvýšení právního vědomí občanů.¹⁰³

Naopak za přítěžující okolnost soud označil nezbytnost zrušení soudního rozhodnutí a s tím související nové projednání věci, neboť takovýto důsledek má za následek prodloužení doby, kdy se účastníci dobudou ochrany svého práva. Jako přítěžující okolnost je vnímán i přímý úmysl své nezákonné jednání zakrýt. Pokud se nějakého prohřešku dopustíme, je naší povinností vyvinout všechnu snahu k jeho nápravě. Kárný senát tedy správně označuje za přítěžující okolnost, pokud kárně obviněný tuto snahu nevynaloží, a nápravu zjedná až posléze, kdy problém vyplyne na povrch.¹⁰⁴

¹⁰⁰ Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 1. června 2020, sp. 11 Kss 2/2020.

¹⁰¹ Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 14. září 2022, sp. 13 Kss 5/2022.

¹⁰² Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 15. ledna 2020, sp. 16 Kss 3/2019.

¹⁰³ Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. října 2019, sp. 13 Kss 2/2019.

¹⁰⁴ Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. června 2019, sp. 11 Kss 6/2018.

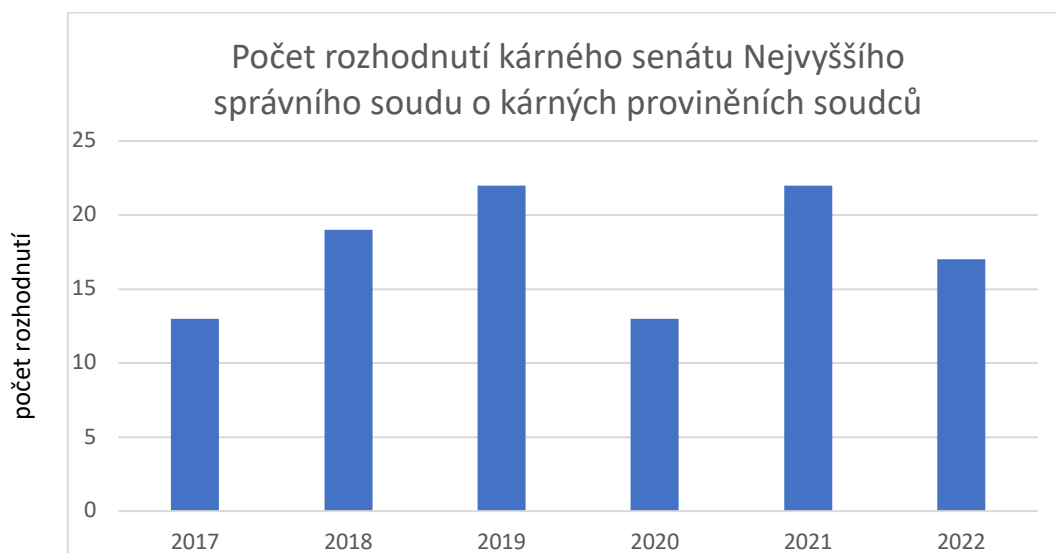
5 Stav kárného soudnictví v České republice – výzkum

Abych mohl dospět k empirickým výsledkům, ponechám pouhé teoretizování o kárné odpovědnosti soudců a pokusím se získat data. K tomuto účelu jsem podrobil kárné rozhodnutí od roku 2017 do roku 2022 kvantitativnímu i kvalitativnímu výzkumu. V tomto výzkumu jsem zkoumal rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu. Jedná se tedy o pravomocně skončená kárná řízení za dobu mého výzkumu. Je proto vysoce pravděpodobné, že některá kárná provinění, tudíž i kárné žaloby podané v roce 2022 nejsou do výzkumu zahrnuty. Tuto odchylku však nahrazují kárné návrhy podané v roce 2016, jež jsou ukončeny již v roce, na který se můj výzkum soustředí. Proto vždy, když budu psát o kárných návrzích, budu mít na mysli kárné návrhy, o kterých bylo pravomocně rozhodnuto v námi posuzovaném období, a jsou tedy zařazeny do výzkumu. Všechna data byla čerpána z rozhodnutí kárného senátu, která jsou zveřejněna na internetových stránkách Nejvyššího správního soudu.

Ve studii jsem především analyzoval informace týkající se kárného navrhovatele, osoby kárně obžalované a kárného provinění, které bylo obžalovanému dáváno za vinu. Dále jsem sbíral údaje o tom, jak bylo kárné řízení ukončeno, a v případě udělení trestu jsem se zaměřil i na škálu kárných opatření.

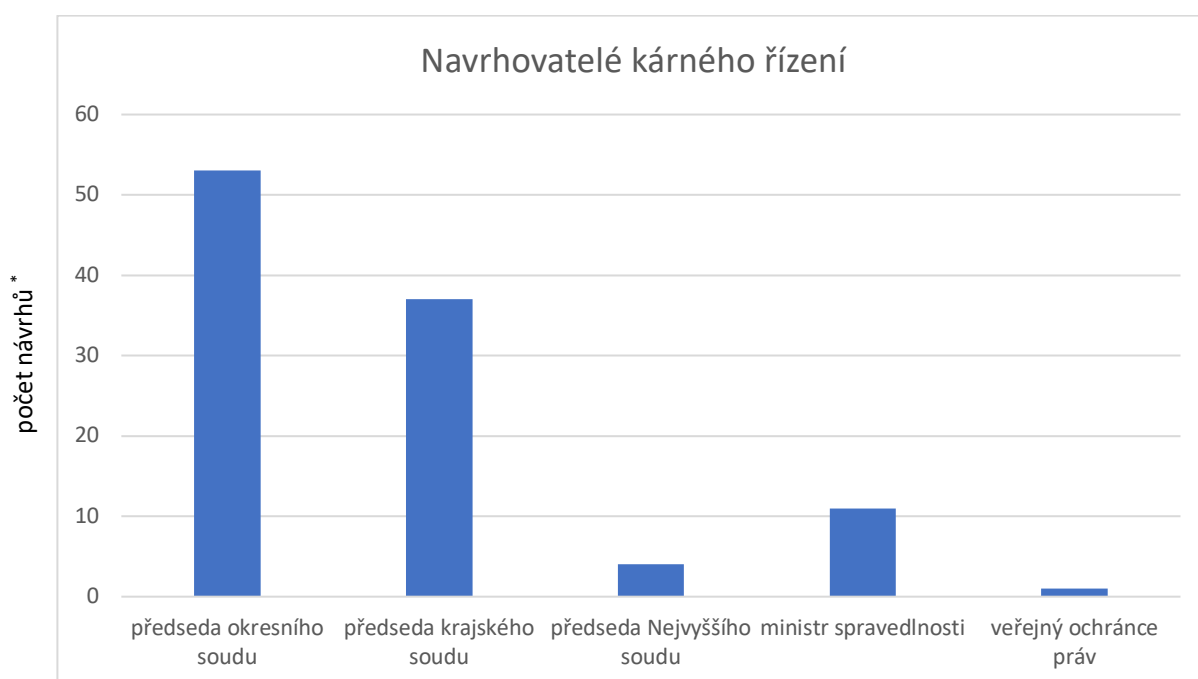
Ve zkoumaném období let 2017–2022 bylo rozhodnuto celkem o 106 kárných žalobách. Co se týká počtu rozhodnutí za jednotlivé roky, nejvíce práce měl kárný senát Nejvyššího správního soudu v letech 2021 a 2019, kdy bylo shodně vydáno 22 rozhodnutí. Naopak v letech 2017 a 2020 bylo vydáno rozhodnutí týkajících se kárné odpovědnosti soudců nejméně (graf č. 1).

Graf č. 1 Počet rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu o kárných proviněních soudců

Pokud se podíváme na osobu kárného navrhovatele, nejvíce návrhů podali předsedové okresních soudů. Celkem nejvyšší funkcionáři okresních soudů podali 53 návrhů, o kterých bylo v posuzovaném období rozhodnuto, což tvoří 50 % všech návrhů. Na pomyslném druhém místě v počtu podaných návrhů se umístili předsedové krajských soudů s počtem 37 návrhů (34,9 %). Předseda Nejvyššího soudu podal kárný návrh ve čtyřech (3,8 %) případech. Zbylé návrhy podal ministr spravedlnosti v počtu 11 (10,4 %) a jediný návrh podala tehdejší veřejná ochránkyně práv (0,9 %). Ostatní možní kární navrhovatelé, jimiž jsou předsedové vrchních soudů a prezident České republiky, zůstali v této věci nečinní (graf č. 2).

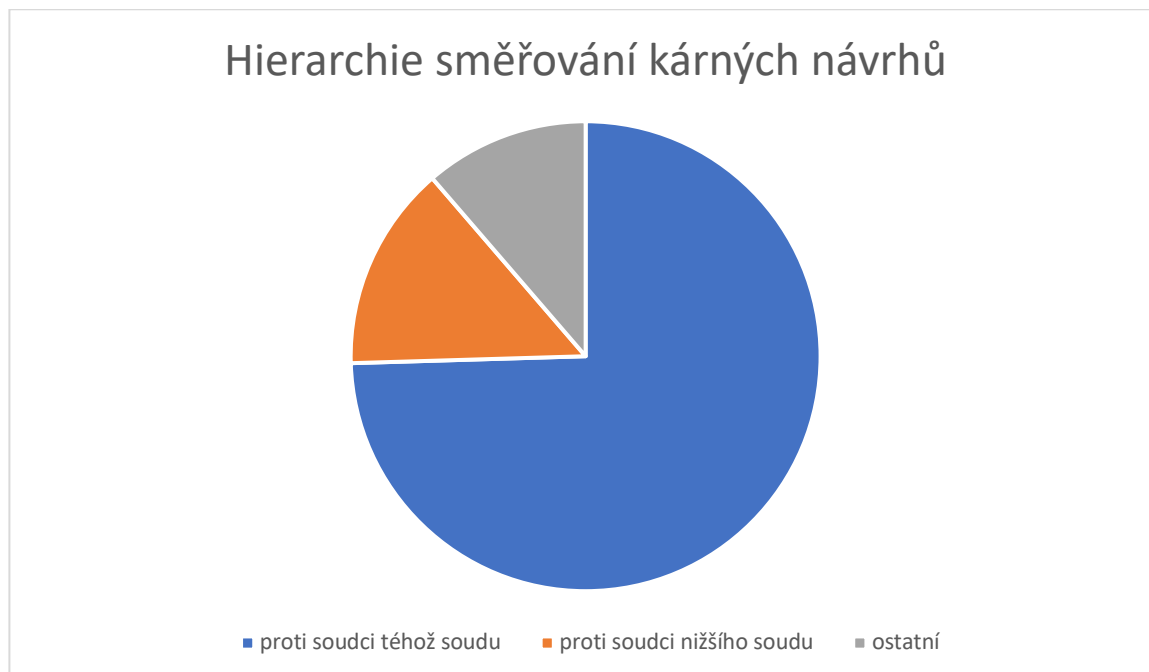
Graf č. 2 Navrhovatele kárného řízení

* Jedná se pouze o návrhy, o kterých bylo rozhodnuto do konce roku 2022.

Většina těchto žalob směřovala proti soudcům téhož soudu (74,5 %). Předsedové nadřízených soudů podali kárný návrh proti soudcům nižšího stupně pouze v 15 případech, což tvoří 14,2 % všech návrhů (graf č. 3).

Graf č. 3 Hierarchie směřování kárných návrhů

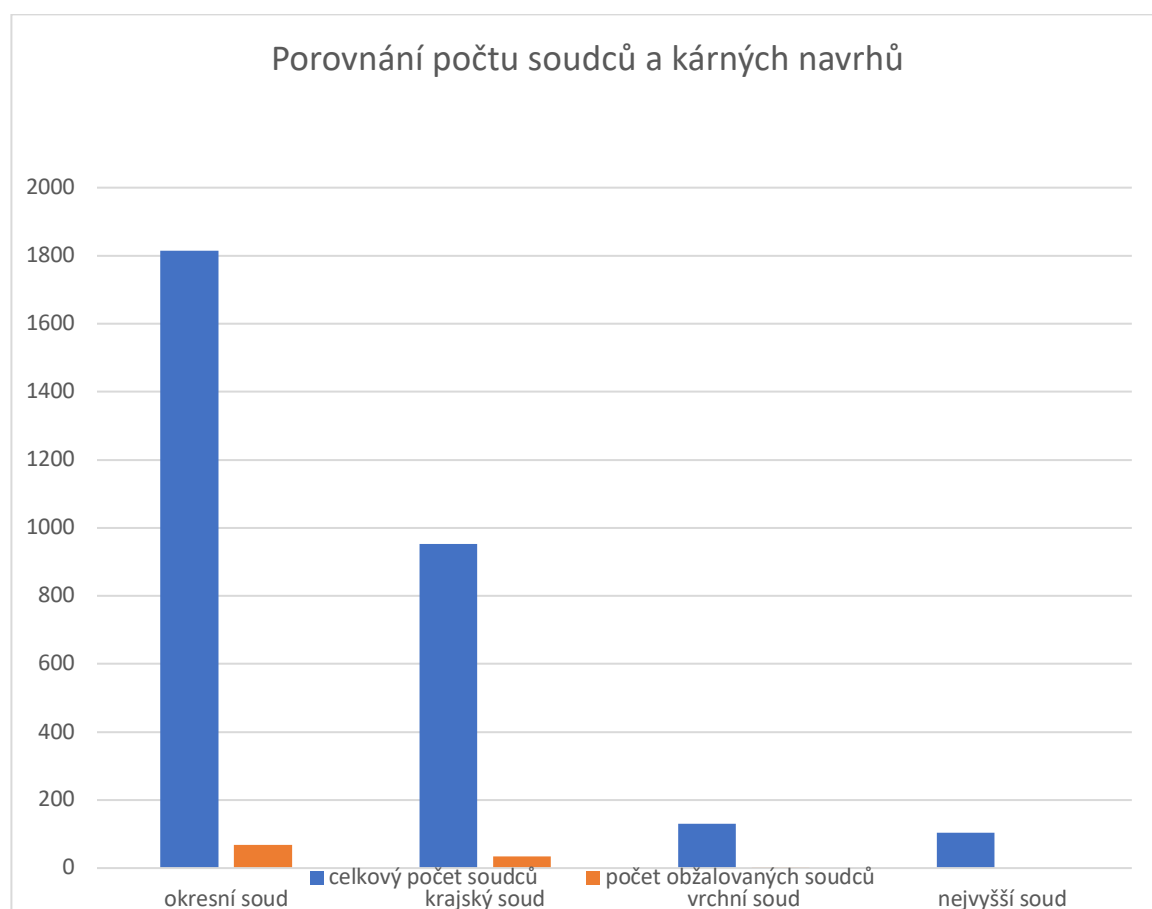
Podle výzkumu směřovalo nejvíce kárných žalob proti soudcům okresního soudu. Jednalo se o 68 (64,2 %) kárných návrhů. Proti soudcům krajského soudu směřovalo 35 (33 %) kárných žalob, o nichž bylo také rozhodnuto. Proti soudcům vrchních soudů byly vedeny tři (2,8 %) žaloby pro jeden skutek, kdy v senátu porušili jednoznačné znění aplikované právní normy a nerespektovali jednoznačnou judikaturu Nejvyššího soudu. Jelikož však byla podána kárná žaloba po marném uplynutí subjektivní lhůty, řízení bylo zastaveno.¹⁰⁵

Z těchto údajů však automaticky nevyplývá, že soudci okresních soudů jsou méně ukázněni než soudci vyšších soudů. Je zapotřebí zohlednit i počet soudců působících na jednotlivých soudech. Za tímto účelem nahlédneme do statistické výroční zprávy Ministerstva spravedlnosti o české justici z roku 2021, kde zjistíme, že počet okresních soudců byl v posuzovaném období stabilní. K menší změně došlo v roce 2021, kdy se počet soudců snížil na 1 814. Byla to reakce na změnu v plánovaném počtu soudců kvůli poklesu dopadu případů na jednotlivé soudy v roce 2020. Tento pokles dopadů případů byl zaviněn koronavirovou krizí. Situace se však posléze změnila a pro rok 2022 bylo opět naplánováno

¹⁰⁵ Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 28. února 2018, sp. 13 Kss 9/2017.

zvýšení počtu soudců. Průměrný počet soudců v námi posuzovaném období, vyjma rok 2022, pro který nejsou ještě dostupná data, činil celkově 1 827 soudců na všech okresních soudech. Množství soudců na krajských soudech je konstantní, bez větších výkyvů. V mnou posuzovaném období se počet krajských soudců měnil jen o jednotky, průměr činil 952 soudců. Na Vrchním soudě v Praze bychom našli v průběhu posuzovaných let průměrně 90 soudců a na Vrchním soudě v Olomouci 40 soudců. Celkově bylo v posuzovaných letech na pozici soudce vrchního soudu zaměstnáno 130 osob. Na dvou nejvyšších soudech v součtu působilo na pozici soudce v průměru 103 osob (graf č. 4).

Graf č. 4 Porovnání počtu soudců a kárných návrhů

Posledním zkoumaným aspektem v osobě kárně žalovaného soudce bylo jeho pohlaví. Z výsledků vyplynulo, že častěji stanou před kárným senátem muži. Proti nim bylo podáno 57 (53,8 %) kárných návrhů, proti ženám 49 návrhů (46,2 %). Tyto výsledky ještě zdůrazňuje fakt, že v České republice je zaměstnáno v pozici soudce více žen než mužů. Data z roku 2021 hovoří následovně. Na okresním soudě bylo 1 213 žen a 601 mužů. Na krajských soudech se zastoupení mužského pohlaví (437) vyrovnává, ale ženské i tady mírně

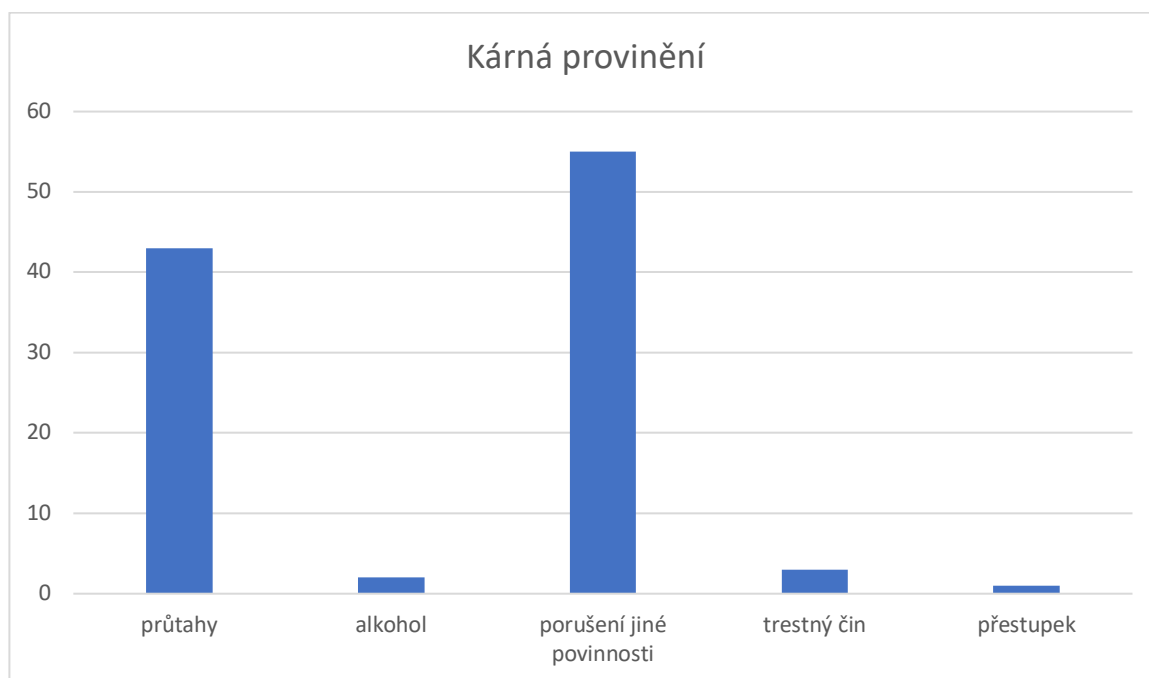
převažuje (524).¹⁰⁶ Na soudech vyšších je více mužů, ovšem s ohledem na jejich celkový počet to převahu žen nevyrovnává. Z těchto dat lze tedy logicky vyhodnotit, že ženy na pozici soudkyně páchají méně kárných provinění.

Kárná provinění jsem pro účely výzkumu rozdělil do pěti skupin: průtahy, alkohol, porušení jiné povinnosti, trestný čin a přestupek. Do kategorie průtahů jsem podřadil všechny typu průtahů – od úplné nečinnosti až po průtahy se zpracováním písemného vyhotovení rozsudku. Ve skupině „jiné porušení povinnosti“ můžeme najít jednání související s porušením povinnosti, kterou soudcům ukládají různé procesní předpisy. Nejednou vyskytující se je porušení správné aplikace trestního řádu a s tím související pochybení v rozhodování o vazbě či výkonu trestu odnětí svobody. Následkem takového porušení je výrazný zásah do základních práv člověka, neboť je v důsledku pochybení soudce nezákonně omezen na svobodě. Mimoto jsou do této skupiny podřazeny případy týkající se nečestného jednání soudců, kteří například účelově pozměnili protokol o jednání, datum vyhotovení rozsudku, či dokonce obsah samotného rozsudku.

Z celkového množství rozhodnutí ve sledovaném období netvoří skupinu nejčastějších kárných provinění průtahy, jak by se mohlo z obecné diskuse o justici zdát. Nejširší skupinu kárných provinění tvoří jiná porušení povinností soudce. Konkrétně se jedná o 55 případů, tedy 51,9 % z celkového množství. Je tomu tak proto, že tato skupina, jak je uvedeno výše, obsahuje celou škálu jednání. O průtahy se jednalo ve 43 kárných rozhodnutích (40,6 %). Pouhé dva případy se týkaly požívání alkoholu na pracovišti, z toho jenom jeden skončil nejpřísnějším postihem odvolání z funkce. Jediný přestupek soudce, který se dostal před kárný senát, se rovněž týkal alkoholu. Soudce při silniční kontrole nepůsobil střízlivým dojmem, naopak jeho chování neslo znaky požití alkoholu. Soudce však využil práva dechovou zkoušku odmítnout, a proto bylo toto jeho jednání označeno za přestupek. Poslední kategorii tvoří tři kárná provinění, kdy soudci mimo skutkovou podstatu kárného provinění naplnili i skutkovou podstatu trestného činu, za který byli také pravomocně odsouzeni. Ve všech třech případech se jednalo o odsouzení za trestný čin, který znemožňoval jejich pokračování ve funkci soudce.

¹⁰⁶ ČTK. *V ČR loni bylo 3007 soudců, na Nejvyšším soudu jen pětina žen* [online]. Ceska-justice.cz, 25. srpna 2022 [cit. 23. února 2023]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2022/08/v-cr-loni-bylo-3007-soudcu-na-nejvyssim-soudu-je-jen-petina-zen/>

Graf č. 5 Kárná provinění

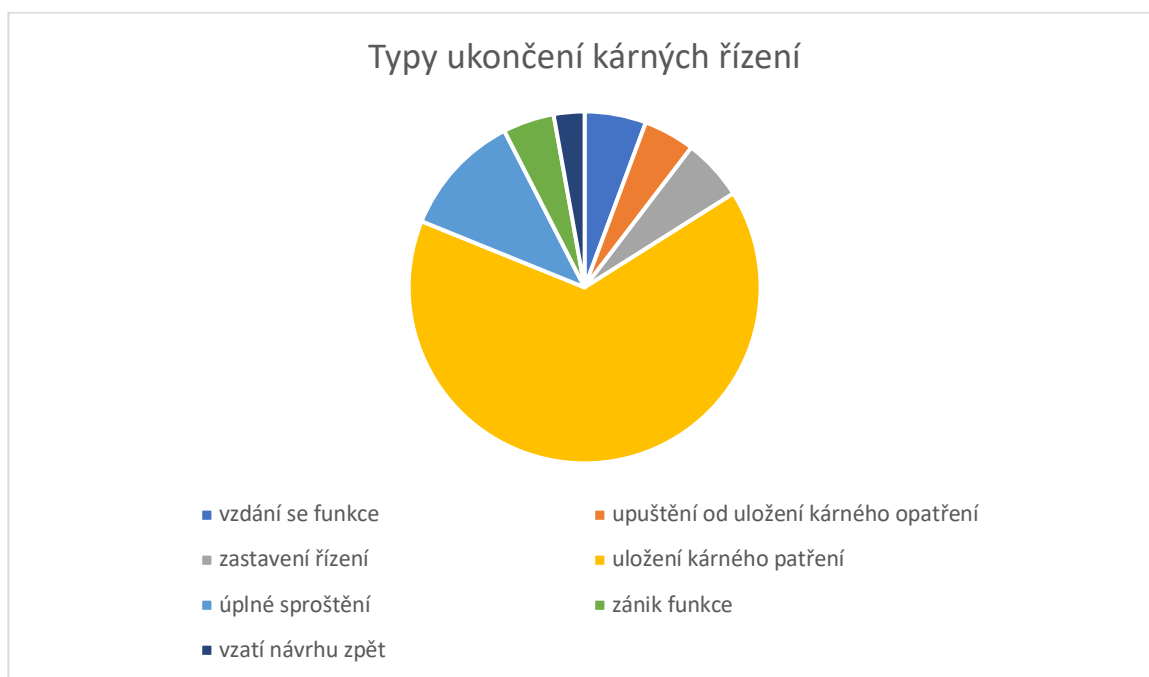

Co se týká úspěšnosti kárných návrhů, uložením kárného opatření skončilo 69 (65,1 %) případů. Naopak úplným zproštěním skončilo 12 (11,3 %) kárných návrhů. Úplného zproštění se kárně obžalovaný dočkal, pokud kárným návrhatelem označovaný skutek nenaplnil skutkovou podstatu kárného provinění, či se jeho spáchání nepodařilo prokázat. Vysoce diskutovaný byl případ trojice soudců ze senátu Krajského soudu v Plzni. Tyto soudce před odsouzením za kárné provinění, kdy opakovaně nerespektovali závazný právní názor hierarchicky vyššího soudu, zachránilo, že kárný soud vyloučil možnost otevřít obálku s hlasovacím protokolem. Nebylo tedy možné určit, který soudce a jak konkrétně hlasoval. Protože nemůžeme odsoudit senát jako celek, ale pouze vždy jednotlivého soudce, postihu se vyhnuli.¹⁰⁷ V pěti (4,7 %) případech dospěl kárný senát k názoru, že samotné projednání žaloby je dostatečným trestem, a byl tak naplněn účel kárné žaloby. Proto v těchto řízeních upustili od uložení kárného opatření. Jak již víme z teoretické části, návrh na kárné řízení musí být podán v objektivní lhůtě tří let a subjektivní lhůtě šesti měsíců. Tuto lhůtu se nepodařilo dodržet kárným návrhovateli v šesti případech (5,7 %), kdy muselo být řízení z tohoto důvodu zastaveno. Zajímavé je, že touto vadou trpěly kárné návrhy pouze v letech 2017–2018. Může se tak zdát, že si od této doby kární návrhové dávají na dodržení lhůty větší pozor. Ve třech případech vzali kární žalobci svůj návrh zpět a řízení také bylo zastaveno. Zastaveno musí být řízení i v případě, dojde-li k zániku funkce soudce. Důvodem takového zániku funkce bylo v jednom případě úmrtí soudce, ve třech případech

¹⁰⁷ Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 25. května 2021, sp. 16 Kss 6/2020.

pravomocné odsouzení za trestný čin a v posledním z pěti (4,70 %) případů funkce soudce zanikla v jiném kárném řízení. Poslední možností, kterou bylo řízení ukončeno, jsou případy, kdy se soudce funkce vzdal dobrovolně. Této možnosti v posuzovaném období využili soudci v šesti (5,7 %) případech, a vyhnuli se tak projednání kárného návrhu.

Graf č. 6 Typy ukončení kárných řízení

Pokud došlo k uložení kárného opatření, nejčastěji zvoleným trestem bylo uložení snížení platu. Jednalo se o 51 případů (73,9 %) ze všech uložených kárných opatření. Druhým nejčastějším trestem byl pouze morální trest uložení důtky. Soud takto rozhodl ve 14 případech (20,3 %). Pouze v jednom případě došlo k uložení kárného opatření odvolání z funkce předsedy senátu (1,4 %). Nejprísnějšiho trestu soudci kárného senátu využili pouze třikrát (4,3 %), když shledali, že kárné provinění, kterého se soudce dopustil, je vysoce závažné a možnost pro nápravu soudce je prakticky nulová.

Graf č. 7 Uložená kárná opatření

5.1 Porovnání mého výzkumu (2017–2022) s výzkumem Davida Kosaře a Terezy Papouškové (2009–2014)

Abychom zjistili, zda aplikace aktuálního systému kárné odpovědnosti soudců za roky její účinnosti prošla nějakou změnou, nabízí se komparace s daty o rozhodnutích kárného soudu z předešlých let. Tato data mimo jiné odpovědí na otázku, jestli se stav české justice z pohledu kárné odpovědnosti soudců zlepšuje, nebo zhoršuje, a zdali tento model přinesl nějaké opakující se fenomény, problémy či úskalí.

Pospíšilův model kárné odpovědnosti zde máme od roku 2009. David Kosař a Tereza Papoušková ve své publikaci s názvem *Kárná odpovědnost soudce v přerodu: Ponaučení z České republiky* provedli kvantitativní analýzu dat z rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu. Tento výzkum analyzuje všechny roky od samotné účinnosti tohoto modelu v roce 2009 do roku 2014. Pro komparaci jsem proto využil tato jejich data.

Pokud porovnáme celkový počet rozhodnutých kárných řízení v obou výzkumech, zjistíme, že v mém výzkumu došlo k výraznému poklesu. Mezi lety 2009–2014 bylo rozhodnuto o 166 kárných žalobách, což ukazuje úbytek kárných rozhodnutí mezi lety 2017 až 2022 o 60 (34,1 %) rozhodnutí, což znamená, že bylo rozhodnuto pouze o 106 žalobách.

Z pohledu kárného navrhovatele se nemění fakt, že nejvíce bylo rozhodováno o kárných návrzích předsedy soudu téhož soudu. Dokonce se počet mezi těmito dvěma výzkumy liší o pouhé necelé tři procentuální body, v Kosařově výzkumu 128 (tj. asi 77 %) řízení a v mém 79 (tj. přibližně 74,5 %). Mírně ubylo kárných návrhů iniciovaných ministrem spravedlnosti. V předešlém výzkumu jejich počet dosáhl 27 (16 %), v mém aktuálnějším výzkumu pouze 11 (10,4 %). Tento menší procentuální úbytek u kárného navrhovatele ministra spravedlnosti se však odrazil v podaných návrzích předsedou nadřízeného soudu, těch evidujeme nyní 15 (14,2 %) oproti 18 (11 %). V obou zkoumaných obdobích bylo rozhodnuto o jediném návrhu veřejného ochránce práv. Zajímavé je, že ani jeden z těchto dvou návrhů neskončil odsouzením stíhaného soudce. Naopak u obou byli zproštěni v plném rozsahu.

Stejně jako se neměnila procentuální skladba kárných navrhovatelů, výrazně se nezměnilo ani procentuální složení stíhaných soudců. Podle předpokladu, s ohledem na jejich počet, i v Kosařově výzkumu směřovalo nejvíce žalob proti soudcům okresního soudu, jednalo se o 127 (77 %) řízení. To značí procentuální pokles o necelých 13 % oproti výsledku z mého výzkumu, kde bylo stíháno 68 (64,2 %) okresních soudců. Dále z let Kosařova výzkumu evidujeme 36 (22 %) řízení proti krajským soudcům oproti 35 řízením z novějšího výzkumu (tj. zhruba 33 %). To znamená, že v období mého výzkumu bylo stíháno procentuálně více soudců krajského soudu. Shodně po třech kárných řízeních evidujeme v obou výzkumech proti soudcům vrchního soudu. Ani v jednom výzkumu neregistrujeme žádné stíhání proti soudcům Nejvyššího soudu.

Srovnat kárná provinění z dat obou výzkumů lze bohužel jen s obtížemi, neboť Kosař a Papoušková ve svém výzkumu zvolili rozdílné skupiny, pod které podřazovali stíhané jednání soudců. Navíc se v dřívějším výzkumu nepodařilo zjistit potřebné informace o jednáních soudců v 18 případech tak, aby mohly být zařazeny do jedné ze skupin. S vědomím výše uvedeného faktu můžeme alespoň porovnat počty průtahů. V letech 2009–2014 bylo rozhodnuto v 80 (54 %) případech o průtazích, v období sledovaném mnou ve 43 (40,6 %) případech.

Podíváme-li se na způsoby skončení kárného řízení v Kosařově výzkumu, pak kárné řízení nejčastěji dospělo ke shledání viny soudce a uložení kárného opatření, a to v 66 řízeních (asi 40 %). V mém výzkumu eviduji nárůst počtu takto rozhodnutých případů o 25 %, to znamená, že takto bylo rozhodnuto u 69 (65,1 %) případů. Na druhém místě se v konkurenčním výzkumu umístila řízení, která skončila dobrovolným vzdáním se funkce soudce s počtem 22 (asi 13 %) řízení. Počet takto skončených případů se v čase snížil,

v mém výzkumu se jednalo pouze o šest (5,7 %) takovýchto skončení. Podíl řízení, kde byli žalovaní soudci plně zproštěni, zůstal taktéž velmi podobný. V Kosařově výzkumu bylo takto rozhodnuto ve 22 (13 %) řízení, v mém pak ve 12 (11,3 %). Výrazně ubylo návrhů kárných žalobců, které byly vzaty zpět. V letech 2009–2014 jich bylo evidováno 20, naopak v pozdějších zkoumaných letech se tak stalo pouze třikrát (2,8 %). Shodný zůstal počet podílu skončení řízení upuštěním od uložení kárného opatření a zastavení řízení pro jiný důvod. Obě tyto zbylé kategorie zabírají po 5 %.

Poslední porovnávanou kategorií jsou kárná opatření. Ani zde jsem se nesetkal s výraznějšími změnami či novými fenomény mezi porovnávanými výzkumy. Nejčastěji ukládaným kárným opatřením bylo snížení platu. V obou výzkumech tvoří podíl tohoto opatření 70 %, konkrétně se jednalo o 46 (asi 70 %) opatření v Kosařově výzkumu a o 51 opatření v mém (73,9 %). Druhým nejčastěji využívaným trestem byla v obou výzkumech důtka. Ani zde se nelišil procentuální poměr ukládání tohoto opatření, v Kosařově výzkumu byl použit 17krát (26 %) a v období mého výzkumu 14krát (20,3 %). K uložení nejprísnějšího opatření odvolání z funkce soudce dospěl kárný senát Nejvyššího správního soudu ve třech případech v obou posuzovaných obdobích. Zajímavé je, že k uložení trestu odvolání z funkce předsedy senátu za všechny roky obou výzkumů (12 let) přikročil soud pouze v jediném případě.

5.1.1 Výsledek komparace

Pokud bych měl shrnout porovnání posledních šesti let s prvními šesti lety účinnosti Pospíšilova modelu kárné odpovědnosti, nejdůležitější změnu představuje úbytek kárných případů. Co je důvodem tohoto celkové úbytku, si zkusíme podrobněji rozebrat v závěru této diplomové práce.

Na základě porovnání se ukázalo, že v pozici kárného navrhovatele jsou předsedové téhož soudu neměnně na první pozici v počtu návrhů. Myslím si, že jde o logický závěr, neboť jako jedni z vykonavatelů státní správy soudu mají k interním věcem soudu nejbližší.¹⁰⁸ Veřejnost je jedna ze složek, které vykonávají kontrolní činnost vůči orgánům státní správy. Má právo žádat o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, a také může na soudce podat stížnost. Obě tyto agendy, tedy poskytování informací a vyřizování stížností, má na starosti předseda či v případě

¹⁰⁸ Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudu, ve znění pozdějších předpisů, § 119.

delegace této agendy místopředseda soudu.¹⁰⁹ Z tohoto plyne, že k předsedovi soudu se dostanou informace o stížnostech na průtahy či nepatřičné chování soudce jako k prvnímu a je jeho povinností nastalý problém řešit, neboť má na starosti řádný chod soudu. Tedy povinností z toho plynoucí je mimo jiné povinnost dohlížet na řádné plnění úkolů soudům svěřených a řešit případně vzniklé problémy.¹¹⁰ Dalším důvodem, proč jsou předsedové téhož soudu nejiniciativnější v podávání žalob, je podle mě fakt, že fyzicky pracují ve stejné budově soudu, a měli by tak mít největší přehled o aktivitách soudců. V případě kárných návrhů ministra spravedlnosti jsme oproti předchozím letům zaznamenali pokles. Ten je z velké části dán osobou, která aktuálně působí na této pozici, a současně fluktuací na tomto postu. Za dobu mého výzkumu se na tomto místě vystříдалo pět osob. Četné změny se podle mého názoru musí na kvalitě práce ministra podepsat, neboť se jedná o složitou agendu, u které trvá nějakou dobu, než ji osoba plně ovládne. To má pak vliv i na podané kárné návrhy.

Bohužel jsem nemohl dokonale komparovat stíhané jednání soudců z výše uvedených důvodů. I tak je ovšem zjevné, že nejčastější příčinou kárné odpovědnosti soudců jsou průtahy. Můj názor je, že tento prohřešek se dá postihnout nejjednodušším způsobem, a proto se před kárným soudem objevuje nejčastěji. Kárným navrhovatelům postačí nahlédnout, jak dotyčný soudce v uvedených věcech postupuje, a jestliže shledá průtahy, pak je v dobré důkazní pozici. Naopak jiná jednání soudce, která se mohou objevovat častěji, lze stíhat pouze s většími obtížemi. Mám tím na mysli jednání, kdy soudce například nesoudí „správně“ či vede jednání tak, že sice postupuje v hranicích zákona, ale nepřispívá k dobrému jménu české justice.

Co se týká způsobů skončení kárných řízení, evidujeme největší změnu v podílu úspěšnosti těchto žalob, tedy skončení udělením kárného opatření. Nově byli kární žalobci s jejich žalobami o 25 % úspěšnější. Mám za to, že je to vyústěním plynutí času a aktivity kárného senátu Nejvyššího správního soudu. Od roku 2009 do současnosti uběhla již dostatečná doba pro ustálení judikatury. Kární žalobci tak již mají k dispozici četnou judikaturu, kterou mohou při psaní žalob využít. Nebo jim naopak tato dostupná judikatura může pomoci kárný návrh zvážit. Zajímavé je, že od účinnosti Pospíšilova modelu jsou všechna kárná rozhodnutí dostupná na internetových stránkách Nejvyššího správního soudu.

¹⁰⁹ KOUŘILOVÁ, I. *Předsedové a místopředsedové obecných soudů* [online]. Pravniprostor.cz, 5. května 2022 [cit. 8. března 2023]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/predsedove-mistopredsedove-obecných-soudu>

¹¹⁰ Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudu, ve znění pozdějších předpisů, § 118.

To je jistě vítaná změna, kterou ocení odborná i neodborná veřejnost. Druhou největší změnou v této kategorii byl výrazný úbytek zpětvzetí žaloby. Nejčtenějším důvodem zpětvzetí v minulosti bylo dosažení jakéhosi pomyslného smíru mezi stranami řízení. Tedy kdy žalobce uznal, že již doposud proběhlé kárné řízení mělo dostatečný výchovný účinek. Myslím si, že důvodem úbytku takto skončených řízení je novinka institutu dohody o vině a kárném opatření. Tento nový prvek se poprvé objevil v trestním řádu a o několik let později i při rozhodování o kárné odpovědnosti soudce. Poprvé soud takovouto dohodu schválil 15. dubna 2019. Od té doby jich schválil kárný soud již 22, což poukazuje na její velkou využívanost. Kárným navrhovatelům pak odpadá důvod zpětvzetí žaloby, když se se soudcem dohodnou na dohodě vyhovující oběma stranám. Judikatura kárného soudu je navíc ustálená a navrhované kárné opatření ve velké většině případů schválí. Soud judikoval, že by sjednané kárné opatření neschválil, pouze tehdy, bylo-li by zjevně nesprávné.

Poslední kategorií, kterou jsem podrobil komparaci, byla uložená kárná opatření. Zde opět nepozoruji výraznější změnu. Kárné opatření, na které bych poukázal, je zbavení funkce předsedy senátu. Mohlo by se zdát, že na možnost uložení tohoto opatření kárný senát zapomíná. Je však potřeba upozornit v návaznosti na výzkum, že většina žalob směřovala na soudce okresních soudů, kde v senátu působí pouze zlomek soudců. Proto je toto opatření možné využít pouze v jednotkách případů, což odpovídá i jeho využití.

Závěr

V úvodu této diplomové práce jsem si vytyčil jako hlavní úkol shrnout výsledky svého výzkumu a díky těmto získaným datům zhodnotit a poukázat na stav české justice. Postupně při zpracovávání této práce jsem si však čím dal tím více uvědomoval kritéria, která toto zhodnocení na základě rozhodnutí kárného senátu podstatně omezují, ne však znemožňují. V předešlých kapitolách jsme si podrobně představili kárnou odpovědnost a nástroj pro její vynucování – kárné řízení. Každý nástroj má ze své přirozenosti své limity a není tomu jinak ani u kárného řízení. Na toto zhodnocení je tedy potřeba nahlížet touto optikou.

Mám za to, že nejvíce omezujícím faktorem tohoto zhodnocení je již zmíněná skutečnost, že ne každé jednání soudce přitěžující dobrému jménu justice je postižitelné prostřednictvím kárného řízení. Tento faktor bych dále rozdělil na dva případy, a to na faktickou nepostižitelnost, kdy postih neumožňuje právní řád, a nepostižitelnost na základě nedostatku důkazů.

K faktické nemožnosti postihnout jednání soudce, které nepřispívá dobrému jménu justice, bych zařadil nesprávnou rozhodovací činnost soudu. Kárný senát sice vytyčil již zmiňované hraniční případy, kdy je toto rozhodování postižitelné, ale z mého pohledu však při vši úctě k nezávislosti soudců a jejich právnímu názoru právě rozhodnutí, která jsou objektivně nesprávná, poškozují jméno justice nejvíce. Na obranu soudců musím zmínit mnohdy nedokonalou právní úpravu, která věci nepřispívá. O dokonalé či nedokonalé právní úpravě a jejím odrazu na jméno justice bychom mohli dlouze filozofovat. Jelikož však na to v této diplomové práci již není prostor, ponechám tyto úvahy jiným.

Chce-li být žalobce při podávání žaloby úspěšný, musí mít v rukou důkazy, které by tento úspěch zajistily. Není tomu jinak ani u kárné žaloby. Získat v minulosti takovéto důkazy v případech prohřešků soudců při jednání mohlo být velice obtížné. Jelikož s postupem elektronizace české justice jsou pořizovány zvukové záznamy při jednání i v civilních věcech, začíná se tato důkazní situace pomalu zlepšovat. Představa o tom, že ze všech jednání je už dávno pořizován zvukový záznam, když s ním občanský soudní řád počítá od roku 2009, je však lichá. Například na soudě v Bruntále byla instalována potřebná nahrávací technika teprve v roce 2021.¹¹¹ Situací, kdy kárnému žalobci chybí k podání žaloby důkazy, je více. Aby se na velkou část kárných provinění přišlo, musí na ně poukázat účastník řízení. Proto bych do této kategorie nedostatku důkazů zařadil i situace, kdy ne

¹¹¹ BERANOVÁ, H. Dlouho očekávaný start zvukového záznamu s dopadem na opatrovnickou agendu. *Právo a rodina*, 2021, roč. 21, č. 11, s. 1. ISSN 1212-866X.

každý účastník řízení chce při pochybení soudce podávat stížnost z obavy, aby se soudci neznelíbil. Kární navrhovatelé se tedy o řadě kárných prohřešků ani nedozvědí. I zde platí notoricky známá zásada „Kde není žalobce, není ani soudce“. Jen bych si ho v tomto případě dovolil poupravit do podoby „*Kde není informovaného žalobce, není kárného senátu*“.

Dále je zapotřebí také reflektovat specifika kárné žaloby. Samotné podání žaloby do jisté míry nepochybně ovlivní prostředí soudu. Proto si myslím, že v některých případech se předsedové téhož soudu budou snažit řešit určité excesy mírnější cestou. Některé případy excesů se tedy vytratí pod těmito mírnějšími řešeními, ať už v podobě výtky, či slovní domluvy. V tomto ohledu podle mne velice přispěl úspěšný začátek využívání dohody o vině a kárném opatření. Výhody tohoto institutu spatřuji právě v zachování kolegiální atmosféry na soudě a zároveň v řádném projednání vytýkaného skutku.

Při vědomí výše zmíněných omezení nyní mohou přistoupit k samotnému hodnocení. Za sledované období bylo rozhodnuto o 106 kárných žalobách. Z tohoto čísla vyplývá, že kárný senát ročně rozhodne asi o 18 kárných proviněních. Abych z tohoto počtu mohl vyvozovat nějaké závěry, je zapotřebí jej porovnávat s celkovým počtem soudců v České republice. Ze zjištěných statistik vyplývá, že průměrný celkový počet soudců za toto období byl 2 999. Na základě těchto dat lze vypočítat, že ke kárnému řízení se dostane pouze přibližně 0,6 % soudců ročně, tedy zaokrouhleně každý 167. soudce.

Myslím si tedy, že obecné zhodnocení na základě kárných rozhodnutí bez dalšího by bylo velice kladné. V ideálním případě s vědomím, že v našem výzkumu bylo asi 11 % soudců plně zproštěno, by to znamenalo, že asi pouze polovina procenta soudců spáchá ročně kárné provinění. Pokud navíc porovnáme data z výzkumu z let 2009–2014, vidíme klesající trend v počtu kárných návrhů. Pro relevanci tohoto sestupného trendu musíme porovnat 166 kárných rozhodnutí průměrným počtem soudců za uvedené období Kosařova výzkumu, který byl mírně vyšší. Počet soudců za jednotlivé roky postupně od roku 2009 do roku 2014 byl následující: 3 044, 3 029, 3 058, 3 048, 3 037, 3 054, průměrně působilo na této pozici v daném období 3 045 osob. Pokud bylo v prvních šesti letech rozhodnuto o 166 návrzích, znamená to zaokrouhleně 28 kárných návrhů ročně. Podílem těchto čísel zjistíme, že v daném období byl průměrně ročně kárně stíhán každý 109. soudce.

Je otázka, co tento úbytek kárných návrhů způsobilo. Jak jsem již zmiňoval, za úbytkem kárných provinění vidí předseda nejvyššího soudu Petr Angyalossy jím spoluvytvořený Etický kodex. Jelikož však kodex vyšel v červnu roku 2020, mohl se reálně s průměrnou dobou trvání kárného řízení okolo šesti měsíců projevit až ve zkoumaných letech 2021–2022, kdy podle grafu neevidujeme nejnižší počet kárných rozhodnutí.

Pokud se na výsledky podíváme podrobněji, zjistíme, že většina žalob byla iniciována kvůli průtahům. Jak jsem uvedl výše, průtahy nejsou žádné lehké kárné provinění a je za ně možné uložit i nejpřísnější možný trest, tedy odvolání z funkce soudce. Průtahy však musíme posuzovat v kontextu dané situace. Dopady počtu případů na soudy a jednotlivé soudce se odlišují. Liší se také počty pomocného personálu na jednotlivých soudech. Co se však nemění, jsou lhůty, které stanovují procesní předpisy. Stává se tedy, že někteří soudci mohou být přehlaceni a nerozhodovat ve stanovených lhůtách bez jejich většího zavinění. Toto musíme zohlednit nejen při kárném řízení, ale taktéž při vnějším hodnocení justice. Řešení tohoto problému pak není na samostatných soudcích, ale na politicích a funkcionářích podílejících se na správě soudnictví. Mezi další prohřešky soudců náležela jednání, která spočívala v porušení jiné povinnosti. Převážně se jednalo o povinnosti vyplývající z procesních předpisů. Opětovně se v rozhodnutích opakují případy, kdy jednání soudce spočívalo v pochybení a manipulování s protokolem jednání, dále v nesprávném rozhodování ve vazebních věcech, nerespektování názoru vyššího soudu či v nedovoleném využívání informačního soudu ISAS. Problémy s alkoholem na pracovišti se týkaly pouze dvou případů.

Diplomová práce mi pomohla potvrdit hypotézu, že zde máme funkční systém kárné odpovědnosti. Ani tento systém však není dokonalý a úmysl hodnotit českou justici pouze na základě rozhodnutí kárného senátu byl troufalý. Pokud bych k tomuto zhodnocení přesto přikročil, zjistil bych, že naše justice funguje bez větších chyb a pokud k nim dochází, tak nejsou fatální. Výzkum taky ověřil, že nejrozšířenějším kárným proviněním jsou průtahy. Musíme si uvědomit, že chybovat je lidské – a soudci jsou také jen lidé. Proto není možné, aby se chybám absolutně vyhnuli. Podle mého výzkumu se zdá, že kritika českého soudnictví není namístě.

Seznam použitých zdrojů

Odborné monografie

HAPLA, M., FRIEDEL, T. *Profesní etika právníků*. Brno: Nugis Finem, 2022. Merit. ISBN 978-80-7614-007-3.

KOSAŘ, D., PAPOUŠKOVÁ, T. *Kárná odpovědnost soudce v přerodu: Ponaučení z České republiky*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-80-7552-816-2.

Komentáře

ZEMANOVÁ, D. § 87 [Kárné provinění]. In: ZEMANOVÁ, D. *Zákon o soudech a soudcích*. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 140. ISBN 978-80-7400-888-7.

Články z odborných časopisů

BERANOVÁ, H. Dlouho očekávaný start zvukového záznamu s dopadem na opatrovnickou agendu. *Právo a rodina*, 2021, roč. 21, č. 11, s. 1–5. ISSN 1212-866X.

Soudcovská etika (tradiční kulatý stůl SKČP): informační servis. Praha: Stálá konference českého práva, 2022, s. 20. ISBN 978-8090681-35-4.

Internetové zdroje

ADVOKÁTNÍ DENÍK. *Předseda NS věří, že Etický. Kodex soudců bude akceptovaný do konce roku* [online]. Advokatnidenik.cz, 21. září 2020 [cit. 6. února 2023] Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2020/09/21/verim-ze-eticky-kodex-soudcu-bude-akceptovany-do-konce-roku-rika-predseda-ns>

ČTK. *Soud ve Štrasburku: Kárný senát Nejvyššího správního soudu není nezávislý* [online]. Pravniprostor.cz, 24. 6. 2022 [cit. 7. února 2023]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/aktuality/soud-ve-strasburku-karny-senat-nejvyssiho-spravniho-soudu-neni-nezavisly>

ČTK. *V ČR loni bylo 3007 soudců, na Nejvyšším soudu jen pětina žen* [online]. Ceska-justice.cz, 25. srpna 2022 [cit. 23. února 2023]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2022/08/v-cr-loni-bylo-3007-soudcu-na-nejvyssim-soudu-je-jen-petina-zen/>

DIMUN, P. *Prohřešky v justici už nebude řešit Nejvyšší správní soud. Rozhodovat mají nově jen soudci* [online]. Ceska-justice.cz, 6. února 2023 [cit. 28. března 2023]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2023/02/prohresky-v-justici-uz-nejbude-resit-nejvyssi-spravni-soud-rozhodovat-maji-nove-jen-soudci/>

FINDEJS, S. *Etický kodex – co nového přináší* [online]. Pravniprostor.cz, 10. září 2020 [cit. 6. února 2023]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/50ázory/glosa-stanislava-findejse/eticky-kodex-co-noveho-prinasi>

HOLAS, I. *Etický kodex? Ubylo kárných prohřešků u soudců, řekl předseda Nejvyššího soudu* [online]. Ceska-justice.cz, 17. října 2022 [cit. 6. února 2023]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2022/10/eticky-kodex-ubylo-karnych-prohresku-u-soudcu-vždy-predseda-nejvyssiho-soudu/>

KANCELÁŘ VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV. *Rozpoznat neetické jednání není vždy jednoduché. Otevřený soubor etických dilemat soudce může být užitečnou pomůckou* [online]. Ochrance.cz, 10. srpna 2020 [cit. 6. února 2023]. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/aktualne/rozpoznat-neeticke-jednani-vždy-vždy-jednoduche-otevreny-soubor-eticky-dilemat-soudce-m/>

KENNEDY, A. *Judicial Ethics and the Rule of Law. Tel. Conference Speech to Slovenian Judges* (září 1999), <http://usinfo.org/enus/government/brnchces/Kennedy2.html>

KOUŘILOVÁ, I. *Předsedové a místopředsedové obecných soudů* [online]. Pravniprostor.cz, 5. května 2022 [cit. 8. března 2023]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/predsedove-mistopredsedove-obecnych-soudu>

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR. *Statistiky z oblasti justice* [online]. Justice.cz, © 2017 [cit. 23. února 2023]. Dostupné z: <https://justice.cz/web/msp/statisticke-udaje-z-oblasti-justice>

SOUDCOVSKÁ UNIE ČR. *Etické zásady chování soudce* [online]. Soudci.cz, 26. listopadu 2005 [cit. 29. března 2023]. Dostupné z: <https://www.soudci.cz/o-nas/eticke-zasady-chovani-soudce.html>

SOUDCOVSKÁ UNIE ČR. *Otevřený soubor etických dilemat soudce* [online]. Soudci.cz, © 2011 [cit. 6. února 2023]. Dostupné z: <https://www.soudci.cz/o-nas/otevreny-soubor-etick%C3%BDch-dilemat-soudce.html>

SOUDCOVSKÁ UNIE ČR. *Etické meze působení soudce na sociálních sítích* [online]. Soudci.cz, 24. května 2017 [cit. 7. února 2023]. Dostupné z: <http://www.soudci.cz/zpravy-a-stanoviska/pohledy-a-nazory/843-eticke-meze-pusobeni-soudce-na-socialnich-sitich.html>

SVACHINA, P. *Soudce-podvodník z Mladé Boleslavi rezignoval* [online]. Deník.cz, 16. května 2008 [cit. 28. března 2023]. Dostupné: https://www.denik.cz/z_domova/soudce_podvodnik20080516.html

Právní předpisy

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 67/1950 Sb., o pracovních a platových poměrech soudců z povolání, prokurátorů a soudcovských čekatelů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 37/1957 Sb., o kárné odpovědnosti soudců lidových a krajských soudů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 142/1961 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 82/1968 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 412/1991 Sb., o kárné odpovědnosti soudců, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců a státních zástupců, ve znění pozdějších předpisů.

Důvodová zpráva k zákonu

Důvodová zpráva k zákonu č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců a státních zástupců.

Důvodová zpráva k zákonu č. 314/2008 Sb.

Judikatura

Nález Ústavního soudu ze dne 29. září 2010, sp. zn. Pl. ÚS 33/09.

Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 28. února 2018, sp. 13 Kss 9/2017.

Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 30. května 2018, sp. 16 Kss 1/2018.

Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 18. dubna 2019, sp. 13 Kss 5/2018.

Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 10. června 2019, sp. 11 Kss 2/2019.

Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. června 2019, sp. 11 Kss 6/2018.

Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. října 2019, sp. 13 Kss 2/2019.

Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 10. února 2020, sp. 11 Kss 5/2019.

Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 1. června 2020, sp. 11 Kss 2/2020.

Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 14. července 2020, sp. 13 Kss 6/2019.

Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 7. dubna 2021, sp. 16 Kss 2/2021.

Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 26. května 2021, sp. 16 Kss 6/2020.

Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 11. října 2021, sp. 11 Kss 2/2021.

Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 10. ledna 2022, sp. 11 Kss 4/2021.

Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 17. ledna 2022, sp. 11 Kss 1/2021.

Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 17. ledna 2022, sp. 11 Kss 5/2021.

Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. března 2022, sp. 16 Kss 6/2012.

Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 16. května 2022, sp. 11 Kss 7/2021.

Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 14. září 2022, sp. 13 Kss 5/2022.

Rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 18. února 2015, sp. 13 Kss 6/2014.

Rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci ze dne 3. března 2008, sp. Zn. 1 Ds 24/2007.

Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 23. června 2022 ve věci č. 19750/13 – Grosam proti České republice.

Seznam grafů

Graf č. 1 Počet rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu o kárných proviněních soudců.....	34
Graf č. 2 Navrhovatele kárného řízení	35
Graf č. 3 Hierarchie směřování kárných návrhů	36
Graf č. 4 Porovnání počtu soudců a kárných návrhů.....	37
Graf č. 5 Kárná provinění.....	39
Graf č. 6 Typy ukončení kárných řízení.....	40
Graf č. 7 Uložená kárná opatření.....	41

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá kárnou odpovědností soudců v České republice a má za cíl poskytnout přehled o současném stavu v této oblasti práva. Samotná publikace je rozdělena na dvě hlavní části, a to jak na část teoretickou, tak na část věnovanou samotnému výzkumu. Po úvodní exkurzi do historie kárné odpovědnosti soudců je v práci podrobně popsána taky aktuální klíčová právní úprava již zmiňované oblasti kárného soudnictví. Důraz je kladen zejména na posouzení účinnosti tohoto institutu a na zhodnocení jeho využívání v praxi. V druhé části této práce je v rámci výzkumu analyzována zveřejněná a volně dostupná judikatura Nejvyššího správního soudu, která se týká kárných řízení vedených proti soudcům konkrétně v období od roku 2017 do roku 2022. Výsledky výzkumu uvedeného období jsou následně porovnány s daty z předešlých let. V závěru práce jsou reflektovány získané výsledky a diskutována kritéria, která ovlivňovala zamýšlená zhodnocení. Práce tak přináší krátký a ucelený přehled o kárné odpovědnosti soudců v České republice.

Abstract

This thesis deals with the disciplinary liability of judges in the Czech Republic and aims to provide an overview of the current state of affairs in this area of law. The publication is divided into two main parts including the theoretical part and the part dedicated to research. After an introductory excursion into the history of disciplinary liability of judges, the work describes, in detail, the current key legislation in the already mentioned area of disciplinary justice. Special emphasis is placed on assessing the effectiveness of this institute and evaluating its use in practice. In the second part of this work, the published and freely available jurisprudence of the Supreme Administrative Court is analyzed as part of the research, which refers to disciplinary proceedings conducted against judges, specifically in the period from 2017 to 2022. The research results of the aforementioned period are subsequently compared to the data from previous years. At the end of the thesis, the obtained results are reflected and the criteria that influenced the intended evaluation are discussed. The work thus provides a short and comprehensive overview of the disciplinary liability of judges in the Czech Republic.

Seznam klíčových slov

soudce, kárná odpovědnost, kárná řízení, kárná opatření, justice

List of keywords

judge, disciplinary liability, disciplinary proceedings, disciplinary measures, justice